

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2023/36122163611190788

MIGRÁCIA: IDENTIFIKÁCIA RIZÍK BEZPEČNOSTI
OBČANOV SLOVENSKA
Bakalárska práca

2023

Branislav Balogh

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

MIGRÁCIA : IDENTIFIKÁCIA RIZÍK BEZPEČNOSTI
OBČANOV SLOVENSKA
Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy
Študijný odbor: Ekonómia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie
Vedúci záverečnej práce: Mgr. Andrej Kiner

Bratislava 2023

Branislav Balogh

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracoval samostatne a že som korektne uviedol všetku použitú literatúru.

Bratislava, 12. apríla 2023

.....
vlastnoručný podpis

Pod'akovanie

Týmto spôsobom by som sa chcel poďakovať vedúcemu mojej práce Mgr. Andrejovi Kinerovi za cenné rady a odborné usmernenie počas celého procesu písania práce. Ďakujem tiež všetkým, ktorí ma povzbudili a pomohli mi pri písaní práce. Na záver sa chcem poďakovať všetkým respondentom, ktorí sa zúčastnili nášho prieskumu a poskytli nám dôležité údaje pre praktickú časť našej práce.

ABSTRAKT

BALOGH, Branislav: *Migrácia: Identifikácia rizík bezpečnosti občanov Slovenska*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúci záverečnej práce: Mgr. Andrej Kiner . Bratislava: FMV, 2023, 46 s.

Záverečná práca sa venuje téme migrácie. Cieľom záverečnej práce je identifikácia rizík bezpečnosti občanov Slovenska. Práca je rozdelená do dvoch častí, a to teoretickej a praktickej. Práca obsahuje 18 grafov a 4 tabuľky v prílohách. Teoretická časť je rozdelená do dvoch kapitol. Prvá kapitola je venovaná klasifikácii migrácie, príčinám migrácie a migrácii ako bezpečnostnej hrozbe. Druhá kapitola sa venuje migrácii na území Slovenskej republiky v minulosti ako aj v súčasnosti. V tretej kapitole sa charakterizuje cieľ práce, metódy skúmania a výskumná vzorka. Praktická časť práce je obsiahnutá v záverečnej kapitole. Záverečná kapitola sa zaoberá analýzou výsledkov, ktoré sme dosiahli dotazníkovým šetrením. Výsledkom riešenia danej problematiky je identifikácia konkrétnych rizík bezpečnosti občanov Slovenska

Kľúčové slová:

Migrácia, bezpečnosť, riziká, občania Slovenska

ABSTRACT

BALOGH, Branislav: *Migration : Identifying security risks in the context of Slovakia..* – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. – Tutor : Mgr. Andrej Kiner . Bratislava: FMV EU, 2023, 46 p.

The final thesis deals with the topic of migration. The aim of the thesis is to identify security risks in the context of Slovakia. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The thesis contains 18 graphs and 4 tables in appendices. The theoretical part is divided into two chapters. The first chapter is devoted to the classification of migration, causes of migration and migration as a security threat. The second chapter is devoted to migration on the territory of the Slovak Republic in the past as well as in the present. The third chapter characterizes the aim of the thesis, methods of investigation and the research sample. The practical part of the thesis is contained in the final chapter. The final chapter deals with the analysis of the results obtained through the questionnaire survey. As a result of solving the given problem, specific risks to the safety of Slovak citizens are identified.

Key words:

Migration, security, risks, citizens of Slovakia

O B S A H

Zoznam grafov	7
Úvod	8
1 Súčasný stav problematiky	9
1.1 Klasifikácia migrácie	12
1.2 Príčiny migrácie	16
1.3 Migrácia ako bezpečnostná hrozba	18
2 Migrácia na území Slovenskej republiky	20
2.1 Migrácia na území Slovenskej republiky v minulosti.....	20
2.2 Migrácia na území Slovenskej republiky v súčasnosti	21
3 Cieľ práce a metódy skúmania.....	23
3.1 Cieľ práce.....	23
3.2 Metódy skúmania	23
3.3 Výskumná vzorka.....	24
4 Výsledky práce	25
Záver	42
Zoznam použitej literatúry	43
Prílohy	

Zoznam grafov

Graf 1 - Pohlavie respondentov	25
Graf 2 - Vek respondentov	26
Graf 3 - Miesto bydliska respondentov	26
Graf 4 - Typ sídla v ktorom respondenti žijú	27
Graf 5 - Zvýšenie kriminality	28
Graf 6 - Bezpečnostná hrozba cudzinec zo Srbska	29
Graf 7 - Bezpečnostná hrozba cudzinec zo Španielska	30
Graf 8 - Bezpečnostná hrozba cudzinec z moslimskej krajiny	31
Graf 9 - Bezpečnostná hrozba cudzinec z Ukrajiny	32
Graf 10 - Bezpečnostná hrozba cudzinec tmavej pleti	33
Graf 11 - Rozdielne náboženstvo migrantov	34
Graf 12 - Strata pracovného miesta	35
Graf 13 - Zníženie mzdy	36
Graf 14 - Nákaza infekčnými chorobami	37
Graf 15 - Kultúrna identita	38
Graf 16 - Degradácia obytných areálov	39
Graf 17 - Identifikácia rizík podľa sekcií	40
Graf 18 - Bezpečnostná hrozba podľa typov cudzincov	41

Úvod

V dnešnej globalizovanej spoločnosti je migrácia jedným z najaktívnejších procesov, ktoré ovplyvňujú našu spoločnosť. Migrácia je fenoménom, ktorý sprevádza ľudstvo už po stáročia. Ľudia už od dávnych vekov migrovali z rôznych dôvodov, medzi ktoré možno zaradiť osídľovanie nových území, zlepšenie životných podmienok či únik pred vojnou alebo ozbrojenými konfliktmi. V priebehu rokov počet migrantov kontinuálne narastal a stále rastie. Migrácia sa týka aj územia Slovenska, aj keď nie až v tak značnej miere ako je to u ostatných krajín Európy. Ako príklady možno uviesť Európsku migračnú krízu v roku 2015, alebo prílev migrantov z Ukrajiny od vypuknutia vojnového konfliktu v minulom roku.

Migrácia dnes patrí medzi najdiskutovanejšie a najkontroverznejšie témy na Slovensku. Nie je mnoho tém, ktoré dokážu polarizovať spoločnosť tak, ako je tomu u migrácie. Táto téma je často spomínaná politikmi, a to nie práve v pozitívnom slova zmysle. Často možno počuť, že migranti sú bezpečnostnou hrozbou pre občanov Slovenska. Cieľom našej práce je, identifikovať riziká bezpečnosti občanov Slovenska, ktoré vyplývajú z migrácie. Po identifikácii, dané riziká ohodnotíme, teda, či predstavujú značné ohrozenie, alebo ohrozenie je len nepatrné.

Práca sa skladá zo 4 kapitol. V prvej kapitole sa zameriavame na súčasný stav skúmanej problematiky. Definujeme v nej termín migrácia, opisujeme vývoj migrácie od pradávnych dôb až po súčasnosť. V podkapitolách sa venujeme klasifikácii migrácie podľa rôznych hľadísk, príčinám migrácie podľa explanačných teórií a migrácii ako bezpečnostnej hrozbe. Druhá kapitola sa zaoberá migráciou na území Slovenskej republiky, v minulosti aj v súčasnosti. Kapitola opisuje ako Slovenská republika získala atribút krajiny, ktorá priťahuje prisťahovalcov po upevnení demokracie respektíve po vstupe do Európskej únie. Ďalej sa kapitola venuje rôznym štatistickým ukazovateľom ohľadne migrácie na Slovensku. V tretej kapitole sa zameriavame na ciele práce, metódy výskumu a výskumnú vzorku nášho prieskumu. Štvrtá, teda posledná kapitola sa venuje výsledkom práce, ktoré sme dosiahli pomocou dotazníka, ktorý bol distribuovaný respondentom. Výsledky práce boli doplnené prehľadnými grafmi a tabuľkami.

1 Súčasný stav problematiky

Už od počiatku vývoja ľudskej spoločnosti je migrácia jej súčasťou. Ľudia už od nepamäti opúšťali svoj domov za vidinou lepších podmienok pre život. V migračných procesoch zohrali dôležitú úlohu ekonomické, sociálne a politické podmienky, na ktoré neskôr naviazal aj technický pokrok. Technický pokrok pomohol migrantom prekonávať väčšiu vzdialenosť za kratší čas (Štefančík – Lenč, 2011). Hoci existuje mnoho rôznych definícií pre migráciu, všetky majú spoločné to, že migráciu opisujú ako určitý pohyb nie iba ľudí ale aj rozličných biologických druhov.

Pod pojmom migrácia rozumieme pohyby obyvateľov v rámci jednej krajiny, ako aj za hranice svojej krajiny pôvodu, s cieľom usadiť sa na inom mieste ako je krajina pôvodu na dlhšiu dobu, natrvalo. Samotný termín migrácia pochádza z latinčiny, sloveso „migrare“ znamená sťahovať sa, vystáť sa, presťahovať sa a podstatné meno „migratio“ –sťahovanie, presťahovanie sa (Špaňár, 1969, s. 396). Migráciu podľa Medzinárodnej organizácie pre migráciu definujeme ako pohyb osôb alebo skupiny v geografickom a sociálnom priestore spojený s prechodnou alebo trvalou zmenou pobytu (Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2018). E.G. Kriglerová definuje migráciu ako proces, v ktorom človek, či už ako jednotlivec alebo ako súčasť skupiny ľudí, opúšťa miesto, kde sa narodil a hľadá iné, lepšie miesto pre svoj život (E.G. Kriglerová, 2016).

Termín je taktiež zaužívaný v spoločenských a prírodných vedách, kde hovoríme o pohybe v priestore a čase. Migrovať môžu nielen ľudia, ale aj živočíšne druhy či rastliny. Organizácia spojených národov nepovažuje dočasné druhy pohybov za migráciu. Medzi tieto druhy pohybov zaraďujeme turistiku, rekreáciu, náboženskú púť, služobnú cestu, misiu v diplomatickom zbore alebo ozbrojených silách a iné. Meradlom začlenenia do migračných pohybov(procesov) najčastejšie býva dĺžka doby pobytu v cudzine. OSN navrhuje pre zaradenie do migrácie pobyt v dĺžke minimálne tri mesiace, respektíve dvanásť mesiacov v prijímajúcej krajine (Lidák, 2008).

Keďže migrácia zohráva dôležitú úlohu v takmer každej spoločnosti a taktiež, je súčasťou spoločnosti už od jej počiatku, môžeme ju nazývať globálnym a dlhodobým javom (Bolečeková, 2010). Migrácia súvisí a ovplyvňuje množstvo hľadísk ľudskej existencie, preto

ju môžeme označiť ako komplexný fenomén. V dôsledku svojej komplexnosti je predmetom výskumu viacerých vedných disciplín. Skúmajú ju geografia, ekonómia, demografia, politológia, sociológia a ďalšie (Bahna, 2011).

Migrácia je evolučný fenomén odohrávajúci sa od úplného začiatku existencie ľudskej civilizácie. Kronika nášho rodu *Homo sapiens*, ktorú sme začali pozvoľna písať niekedy pred 300 000 až 400 000 rokmi vo východnej Afrike, je od samého počiatku spätá s hľadaním a prenikaním na miesta, ktoré dokážu nasýtiť väčšinu našich momentálnych potrieb. Paleontologické, antropologické a genetické poznatky dokladajú, že sa naši predkovia pokúsili, hoci bez väčšieho úspechu, opustiť Afriku už pred 125 000 rokmi. Až o 35 000 rokov neskôr definitívne a úspešne zdolali Červené more, odkiaľ sa vydali všetkými smermi osídľovať Zem. Približne pred 90 tisíc rokmi dorazili na územie dnešnej Číny, pred 40 000 rokmi kolonizovali Austráliu, o 5000 rokov neskôr Európu a o ďalších 15 000 rokov sa im podarilo prejsť do Ameriky. A ani v 21. storočí, 9500 rokov po osídlení najjužnejšieho bodu Ameriky, neprestal človek migrovať (King, 2007).

V globálnom meradle sa značné migračné toky začali objavovať od konca 16. storočia. O medzinárodnej migrácii je možné hovoriť, v užšom slova zmysle od začiatku 20. storočia, lebo približne v tom období začali národné štáty zavádzať systémy cestovných identifikačných dokladov, víz, slúžiacich na reguláciu migračných pohybov cez hranice daných štátov (Divinský, 2005).

O období posledných dekád môžeme hovoriť ako aj o období s nárastom intenzity migrácie, čoho dôkazom je najvyšší počet migrantov v histórii. Súčasný celosvetový počet migrantov odhadujeme na 281 miliónov, z čoho najviac sa ich nachádza v Európe a Ázii. Inak povedané, jedna z 28 osôb vo svete je v súčasnosti migrant, ktorý žije za hranicami svojej domovskej krajiny. V prípade, že by si migranti založili vlastný štát, vytvorili by štvrtú najľudnatejšiu krajinu sveta (IOM, 2021).

Medzi faktory, ktoré podnietili a stále podnecujú k rastu objemu migrácie je možné zaradiť hlavne pokles nákladov na dopravu, simplifikácia cestovania, pokračujúce rozdiely v ekonomickej úrovni jednotlivých štátov, pád železnej opony, otvorenie hraníc medzi krajinami bývalého sovietskeho bloku, uvoľňovanie migračných obmedzení v niektorých štátoch (napr. Čína), konflikty a násilie vytvárajúce utečencov (subsaharská Afrika), politiky

štátov, ktoré nútia obyvateľov migrovať a taktiež nárast počtu sietí prevádzáčov (Bolečeková 2019). Medzinárodnú migráciu považujeme za jednu z hlavných civilizačných výziev 21. storočia, kvôli jej závažným ekonomickým, sociálnym, populačným, kultúrnym, politickým, bezpečnostným, environmentálnym a iným dopadom (Bargerová, 2016). Podľa smeru pohybu vieme migráciu rozčleniť na imigráciu a emigráciu. Imigráciu, teda prisťahovanie chápeme ako proces presťahovania sa do inej krajiny ako je krajina štátnej príslušnosti alebo obvyklého pobytu, krajina určenia sa stáva novou krajinou obvyklého pobytu. Emigrácia, čiže vysťahovanie označuje proces presťahovania sa z krajiny štátnej príslušnosti alebo obvyklého pobytu do inej krajiny, takže cieľová krajina sa stáva novou krajinou obvyklého pobytu (IOM, 2018). Obdobne používame imigrant a emigrant. Pod pojmom migračné toky chápeme súčty migrantov či migrácií s totožným miestom vysťahovania aj prisťahovania. Mali by sme im venovať pozornosť, lebo podstatnou mierou pôsobia na štruktúru obyvateľstva (Bolečeková, 2010).

Migračný proces sa začína už pred samotným odchodom z krajiny obvyklého pobytu. Možno ho rozdeliť do troch častí. Prvou časťou je pred-migračná fáza. Zahŕňa rozhodnutie presťahovať sa. Jedinec čelí pri procese rozhodovania sa trom dôležitým otázkam : kde, kedy a či vôbec odísť. V niektorých prípadoch sa jedinec nerozhoduje sám, ale prerokuje to s partnerom alebo partnerkou či členmi rodiny. V druhej časti nastáva fyzické premiestnenie z jedného miesta na iné. Poslednou časťou je absorpcia migrantov novou spoločnosťou a osvojovanie si sociálnych a kultúrnych pravidiel a nových rolí (Jeleňová, 2017).

Reemigrácia alebo návratová migrácia je javom, v ktorom dochádza ku vráteniu sa obyvateľov späť do vlasti po určitom časovom období. Nastáva, ak pôvodné dôvody, vyvolávajúce opustenie krajiny pôvodu, pominuli alebo boli nahradené inými prioritami. Patrí sem, návrat politických utečencov po nastolení nového systému, vojnových utečencov po ukončení konfliktu, vojnových utečencov po skončení konfliktu, študentov po nadobudnutí vzdelania, pracujúcich po odznení výsad ekonomickej migrácie (Štefančík – Lenč, 2012). S procesom reemigrácie sa spája aj proces repatriácie. Pojmom repatriácia nazývame návrat do domoviny osôb, ktoré boli nútené vysťahované či sa vysťahovali dobrovoľne. Proces repatriácie býva vždy organizovaný a vopred pripravený (Bolečeková, 2010).

Podľa OSN je migrant osoba, ktorá z ľubovoľných dôvodov opustila krajinu svojho trvalého pôvodu a presťahovala sa zo svojej domovskej krajiny do inej krajiny na obdobie najmenej troch mesiacov. Lenže v slovenskom právnom poriadku slovo migrant nenájdeme, pretože sa využíva pojem cudzinec (IOM, 2018).

1.1 Klasifikácia migrácie

Migráciu a migrantov je možné klasifikovať posudzovať z niekoľkých hľadísk. Medzi tieto hľadiská zaraďujeme hľadisko časové, priestorové, formy realizácie, právneho vstupu na územie krajiny, príčin vedúcich k migrácii. Najviac prerokovaným znakom pre klasifikáciu migrácie a migrantom je dôvodové hľadisko (Bolečeková, 2010).

Podľa časového hľadiska migráciu delíme na krátkodobú a dlhodobú, resp. dočasnú a permanentnú. Ako dlhodobú pomenúvame migráciu trvajúcu najmenej jeden rok. Na druhej strane, krátkodobá sa odohráva v časovom horizonte kratšom ako jeden rok, nie však menej ako tri mesiace (Bolečeková, 2019). V istých prípadoch sa môžeme stretnúť aj s menej korektnou typológiou migrácie z hľadiska času. Pozostáva z viac kategórií : permanentná, dlhodobá, krátkodobá, sezónna, migrácia na smeny a pendlerstvo, čiže denná dochádzka za prácou. Sezónna migrácia trvá od jedného do troch mesiacov. Migrácia na smeny trvá do tridsiatich dní (Divinský, 2005).

Ďalším klasifikačným hľadiskom je priestor. Z priestorového hľadiska členíme migráciu na vnútroštátnu a medzištátnu, respektíve medzinárodnú. Vnútroštátna migrácia nastáva ak dochádza k pohybu v rámci jedného štátu, výsledkom čoho je trvalá či dočasná zmena pobytu. Vnútroštátna migrácia obsahuje premiestňovanie obyvateľstva medzi územno-správnymi jednotkami ako sú obce, mestá, okresy, kraje a regióny. Pohyb presahujúci hranice definujeme ako medzinárodnú migráciu. Zvyčajne sa spája s zmenou trvalého pobytu, nejde len o krátkodobú zmenu pobytu.

Priestorové hľadisko obsahuje aj del'bu migrácie podľa smeru a to konkrétne medzi východom a západom, východom a východom, severom a juhom, juhom a juhom. Nejde len o označenie svetových strán, ale aj o spojitosť výrazov s určitými regiónmi. Migrácia medzi východom a západom súvisí s obdobím studenej vojny, etapou po systémovej zmene v bývalých krajinách starého kontinentu, a v neposlednom rade rozšírením Európskej únie v roku 2004. Migrácia medzi juhom a juhom charakterizuje pohyb obyvateľov z jedného štátu ležiaceho na

juhu do iného štátu rovnako ležiaceho na juhu. Môže ale tiež znamenať sťahovanie rezidentov jednej rozvojovej krajiny do inej podobne rozvojovej. Pojem „juh“ slúžili ako metafora pre termín „rozvojový“. Ako príklad migrácie medzi juhom a juhom môžeme uviesť vnútro kontinentálny pohyb afrického obyvateľstva, ktorý sa uskutočňuje kvôli vojnovým konfliktom alebo hladomorom. Migráciou medzi juhom a severom rozumieme presídľovanie obyvateľov štátov južnej Európy za prácou do západoeurópskych a severoeurópskych štátov. Dôvod je prostý, a to ekonomická vyspelosť cieľových štátov. Ďalším príkladom je napríklad migrácia rozvojových štátov Afriky do smerom do Európy. Posledným typom je migrácia medzi východom a východom. Patrí sem pohyb obyvateľov medzi štátmi bývalého socialistického bloku, odchod obyvateľov Číny do Ruska, v dôsledku uvoľnenia politických a hospodárskych pomerov v bývalom Sovietskom Zväze. V súčasnosti to je migrácia čínskych obyvateľov do Japonska (Štefančík – Lenč, 2012).

Z hľadiska formy realizácie migrácie poznáme migráciu spoločensky organizovanú alebo neorganizovanú. Spoločensky organizovaná migrácia sa odohráva za finančnej pomoci štátnych či spoločenských orgánov. Na druhej strane, pri spoločensky neorganizovanej migrácii sa musia migranti výhradne spoliehať na vlastné prostriedky a sily. Migranti tým pádom nemôžu očakávať materiálnu pomoc, či akúkoľvek pomoc od inštitúcií (Bolečeková, 2010).

Podľa hľadiska právneho vstupu na územie krajiny rozlišujeme medzi legálnou a nelegálnou migráciou. Medzinárodne alebo vnútroštátne právne normy upresňujú predpoklady vstupu do krajiny. Splnením, resp. nesplnením týchto predpokladov diferencujeme medzi legálnou a nelegálnou migráciou. Legálna migrácia je legálnou vtedy, ak boli splnené všetky potrebné podmienky na vstup do prijímajúcej krajiny (Csámpai – Haládik, 2002).

Nelegálna migrácia hovorí o osobách zdržiavajúcich sa v zahraničí, alebo premiestňujúcich sa na nové miesto pobytu bez platného povolenia, s falošnými, či bez akýchkoľvek dokumentov. O nelegálnej migrácii hovoríme aj v tom prípade, ak je v rozpore s medzinárodnými dohodami a národnými zákonmi (Divinský, 2005). Zahraničná literatúra a medzinárodné organizácie sa snažia vyvarovať používaniu termínu nelegálna migrácia a pre nepovolený vstup do krajiny preferujú pomenovanie iregulárna migrácia. Nelegálna migrácia v ich ponímaní súvisí s obchodovaním s ľuďmi či pašovaním migrantov (Bolečeková, 2010).

Posledným hľadiskom klasifikácie migrácie, ktorým sa budeme zaoberať je hľadisko príčin vedúcich k migrácii. Najčastejšie ide o dobrovoľnosť migrácie, t.j. či sa migrant rozhodne opustiť krajinu z vlastnej vôle alebo je jeho rozhodnutie vynútené okolnosťami. Pod termínom dobrovoľná migrácia chápeme vystaňovanie sa do zahraničia s úmyslom zamestnať sa, vzdelávania sa či zjednotenia rodiny. Zaraďujeme sem aj osoby účastné na repatriácii. Nedobrovoľná migrácia sa uskutočňuje z dôvodov perzekúcie, diskriminácie, strachu z vojny alebo ozbrojených konfliktov, živelných katastrof. Pri všetkých menovaných dôvodoch nastáva dôvodná obava o život, zdravie či slobodu. Nedobrovoľnú migráciu môžeme členiť aj z hľadiska, či je priamo alebo nepriamo vyvolaná človekom, alebo jej dôvodom sú environmentálne činitele (Bolečeková, 2010).

Do rozhodovacieho procesu ako aj samotného procesu migrácie vstupujú faktory, ktoré členíme do dvoch druhov. Jednak sú to „push“ faktory, čiže faktory vytlačania, ako aj „pull“ faktory, teda faktory priťahovania. „Push“ faktory súvisia s krajinou pôvodu migranta, motivujú k odchodu. „Pull“ faktory zase súvisia s motiváciou príchodu do cieľovej krajiny (Jeleňová, 2017). K „push“ faktorom zaraďujeme chudobu, nízku životnú úroveň, nízke mzdy, nezamestnanosť, nedostatok pracovných príležitostí, slabá zdravotná a sociálna starostlivosť, ozbrojené konflikty, vojny, korupciu, porušovanie ľudských práv, diskrimináciu a xenofóbiu, rastúcu hustotu populácie, environmentálne zmeny a prírodné katastrofy. K „pull“ faktorom patria vyššia životná úroveň, vyššie mzdy, vyššia úroveň sociálneho zabezpečenia, pracovné príležitosti, kariérny rozvoj, vzdelávacie príležitosti, lepšia zdravotná starostlivosť, nízka miera kriminality, bezpečnostná situácia, zjednotenie rodiny, vymožitelnosť práva, vhodné klimatické podmienky (IOM, 2022).

Autorka Adamson tvrdí, že existuje aj ďalší typ kategorizácie migrácie, a to členenie na ekonomickú a politickú. Jej tvrdenie potvrdzuje medzinárodné právo, ktoré diferencuje medzi ekonomickou a politickou migráciou. Politická migrácia sa týka utekajúcich z politických dôvodov, či z dôvodov násilných konfliktov. Ekonomická migrácia súvisí s nekvalifikovanou aj kvalifikovanou prácou, dočasnými pracovníkmi, hosťujúcimi pracovníkmi, ale aj nútenými migrantmi (Adamson, 2006).

Migrácia za prácou často tvorí fundamentálnu zložku medzinárodnej migrácie. Odôvodnenie tejto skutočnosti spočíva v rozdielnej úrovni platov v rôznych krajinách za

rovnakú prácu. Najväčšie rozdiely pozorujeme medzi hospodársky vyspelými štátmi a rozvojovými štátmi. Pracovní migranti sa zapodieávajú širokým spektrom prác, od nízko kvalifikovaných až po vysoko sofistikované. Majorita cieľových krajín udeľuje pracovným migrantom pracovné povolenia iba po dobu určitého obdobia. V niektorých krajinách Európy je pracovné povolenie vydávané opakovane, následkom čoho môže migrant získať oprávnenie k pobytu na neurčitú dobu, eventuálne môže požiadať o naturalizáciu. Medzinárodné právne normy ako aj právne normy jednotlivých štátov upresňujú okolnosti, kedy imigrantské krajiny musia prijať blízkyh členov rodiny už usadeného cudzinca a poskytnúť im stále bydlisko. Vyššie opísaný jav nazývame zjednocovanie rodín a býva častým následkom pracovnej migrácie (Divinský, 2005).

Migráciu spájajúcu sa s pracovným trhom je možné rozdeliť na dva druhy. Prvým druhom je trvalá migrácia, ktorej významom je udomácnenie sa migranta a jeho najbližších v hostiteľskej krajine. Naopak, dočasná pracovná migrácia reaguje na súčasné potreby pracovného trhu, ktoré nedokážu byť pokryté domácimi zdrojmi. Účelom trvalej migrácie je posilnenie dlhodobého hospodárskeho rozvoja. Účelom dočasnej pracovnej migrácie býva najmä vyrovnanie nedostatku pracujúcich konkrétnych povolání na trhu práce. Pojem remitencie označuje finančné a iné prostriedky, ktoré migranti posielajú z krajiny zamestnania späť do krajiny pôvodu. V istých prípadoch sú rodiny závislé na remitenciách, a to hlavne v prípade, keď za prácou do cudzej krajiny odchádza len jeden člen rodiny a zvyšok ostáva doma. Aj keď sa to možno na prvý pohľad nezdá, existuje rozdiel medzi pracovnou a ekonomickou migráciou. Príčina ekonomickej migrácie tkvie v zlepšení životných podmienok, obzvlášť sociálnych a ekonomických. Zmena pracovného miesta však nemusí byť podmienkou pre ich nadobudnutie. Pracovná migrácia má súvis výlučne s pracovnými príležitosťami a je chápaná ako segment ekonomickej migrácie, pretože vyjadruje snahu k zlepšeniu životných podmienok pomocou migrácie za prácou (Bolečeková, 2010).

Niekedy sa stáva, že nevieme jednoznačne vyjadriť, o aký druh migrácie alebo migranta v konkrétnom prípade ide. Predovšetkým sa to odohráva pri rozdelení migrácie z hľadiska príčin. Pri danom hľadisku takmer neexistujú objektívne kritériá, zakaždým je prítomná významná miera subjektivity (Bolečeková, 2019).

Existujú aj ďalšie premenné typologizácie migrácie, no budeme sa im venovať len okrajovo. Patrí sem rozdelenie podľa charakteristiky regiónu pôvodu a cieľového regiónu. Dané hľadisko rozoznáva migráciu do centra a do periférií. Ďalšou premennou je rozdelenie podľa profesijnej charakteristiky, ktoré obsahuje typ dosiahnutého vzdelania, pracovných skúseností. Poslednou nami opísanou premennou je pôvod migrantov. Ten členíme podľa národnosti, etnika či štátnej príslušnosti (Štefančík – Lenč, 2012).

1.2 Príčiny migrácie

Autorom sa zatiaľ nepodarilo vymyslieť teóriu, ktorá by ucelene objasňovala príčiny migrácie, pretože v súčasnej dobe neexistuje jedna konkrétna teória medzinárodnej migrácie. Jednotlivé teórie sa rôznia z pohľadu vedných disciplín ktorým sa venujú (Galanská, 2016).

Jednou z najčastejšie spájaných teórií s príčinami migrácie je makroekonomická neoklasická teória. Táto teória hovorí o nerovnováhe medzi regionálnymi pracovnými trhmi a chápe migrantov ako dodávateľov práce. Rozhodnutie jednotlivca podľa tejto teórie ovplyvňujú rozdiely v mzdách, resp. medzi dopytom a ponukou práce v imigračných a emigračných štátoch. Reálna migrácia je zapríčinená nerovnosťami v kúpnej sile obyvateľstva. Teória predpokladá, že spätný tok kapitálu z hospodársky vyspelejších štátov kompenzuje tok práce z hospodársky menej vyvinutých štátov. Regulovaním pracovného trhu môže štát ovplyvniť migráciu v krajinách pôvodu aj cieľových krajinách (Divinský, 2005).

Migrácia v ponímaní mikroekonomickej neoklasickej teórie sa spája s investíciami do ľudských zdrojov. Táto investícia je charakterizovaná nákladmi ako aj profitom. Medzi náklady zaraďujeme výdavky na cestu, výdavky popri hľadaní si práce, výdavky spojené s učením sa nového jazyka či osvojovaním si kultúry. K činiteľom ovplyvňujúcim výber cieľovej krajiny možno zaradiť ponuku na trhu práce, pravdepodobnosť nájdenia práce, možnosť uplatnenia znalostí, výška očakávaného zárobku. U nelegálnych migrantov medzi tieto činitele zaraďujeme aj nebezpečenstvo deportácie. Migrácia môže byť ovplyvňovaná vládami štátov, a to politikami, ktorých účelom je zníženie ziskov migrantov. Príkladom takýchto politik je sankcionovanie zamestnávateľov zamestnávajúcich migrantov, alebo limitovanie šancí migrantov nájsť si zamestnanie. Na mikroekonomickú neoklasickú teóriu nadväzuje teória nová ekonomika migrácie. Táto teória však tvrdí, že migrácia je vnímaná ako kolektívne rozhodnutie domácností,

či už sa jedná o rodiny alebo komunity. Podľa danej teórie dôvody migrácie nemožno vysvetľovať len na základe rozdielnych príjmov vysielajúcich a prijímajúcich štátov, ale tiež aj na základe podmienok na rôznych trhoch, nie iba trhu práce (Bolečeková, 2010).

Teória sociálneho kapitálu hovorí, že členstvom v migračných sieťach alebo organizáciách je možné získať prístup k sociálnemu kapitálu a následne ho meniť na odlišné formy kapitálu. Migračné siete možno charakterizovať ako príbuzenské, priateľské či spoločenské prepojenia spájajúce migrantov, niekdajších migrantov i nemigrantov v krajinách pôvodu a cieľových destináciách migrácie. Existencia migračných sietí zintenzívňuje možnosť medzinárodnej migrácie znižovaním rizík a nákladov spojených s migráciou. Spomínané siete predstavujú istý druh sociálneho kapitálu, ktorý môže byť použitý jednotlivcami na zamestnania sa v zahraničí. Migračné siete takisto zvyšujú informovanosť a poskytujú sociálnu ako aj finančnú pomoc. Rozvoj migračných sietí spájame s dosiahnutím určitej kritickej hodnoty počtu migrantov v cieľovej destinácii (Bahna, 2011).

Teória duálneho pracovného trhu rozdeľuje pracovný trh na primárny a sekundárny pracovný sektor. Primárny sektor je charakteristický vysoko kvalifikovanými odborníkmi. Naopak, sekundárny sektor je tvorený nekvalifikovanými pracovníkmi. Pre pracovné miesta v primárnom sektore je typická vysoká miera stability, pretože tieto miesta sa vyznačujú vysokou mierou odbornosti pracovníkov. Pre sekundárny sektor sú charakteristické nižšie mzdy, horšie pracovné podmienky, nestabilnosť zamestnania a takmer žiadna možnosť kariérneho postupu. Pracovné miesta v sekundárnom sektore sa zvyknú označovať ako náročné, špinavé a nebezpečné. Teória duálneho pracovného trhu tvrdí, že dopyt priemyselne vyspelých krajín po pracovných silách spôsobuje medzinárodnú migráciu. Teória pripisuje existenciu migračných tokov zamestnávateľom z vyspelých krajín, v istých prípadoch aj samotným vládam konajúcim v záujme zamestnávateľov (Bolečeková, 2010).

Teória užitočnosti miesta chápe migráciu ako spôsob adaptácie na zmeny v prostredí, a to u jednotlivcov ako aj u skupiny. V rozhodovacom procese migrant porovnáva užitočnosť svojej krajiny pôvodu a cieľovej destinácie. Rozhoduje sa či zostať, alebo migrovať. Na konci daného procesu si migrant vyberá tú možnosť, ktorá je pre neho výhodnejšia, užitočnejšia. Podobnou teóriou je teória relatívnej deprivácie. Jej základom je rozdielna výška príjmov

rodiny, ktorej člen pracuje v zahraničí a výška príjmov rodiny, bez príjmov zo zahraničia. Nespokojnosť tejto rodiny dáva podnet k migrácii jej člena do zahraničia (Divinský, 2005).

1.3 Migrácia ako bezpečnostná hrozba

V minulosti bola migrácia chápaná viac ako príležitosť, v súčasnom období sa predovšetkým viaže s bezpečnosťou, často býva prezentovaná ako bezpečnostná hrozba alebo bezpečnostné riziko.

Podľa definície Šimáka je bezpečnosť *„stav spoločenského, prírodného, technického, technologického systému alebo iného systému, ktorý v konkrétnych vnútorných a vonkajších podmienkach umožňuje plnenie stanovených funkcií a ich rozvoj v záujme človeka a spoločnosti“* (Šimák, 2006). Bezpečnosť chápeme ako súhrn spolupôsobiacich faktorov pri kreovaní bezpečnostných systémov v konkrétnom priestore a čase. Škvrnda definuje bezpečnostné hrozby ako *„udalosti, javy a procesy spravidla súhrnného, viacstranného charakteru, ktoré pôsobia relatívne dlhodobo a môžu negatívne vplyvať na sociálne subjekty, najmä na ich moc a bohatstvo, destabilizovať ich a spôsobiť im škody“* (Škvrnda, 2008). Podľa odlišných bezpečnostných expertov sa bezpečnostné hrozby spájajú s udalosťami spôsobujúcimi narušenie vyrovnaného stavu spoločnosti. Dané udalosti môžu byť prírodného, technického, či spoločenského charakteru. Bezpečnostné riziká možno charakterizovať ako *„stavy bezpečnostnej situácie, vnútornej alebo vonkajšej, ktorých prejavy môžu vyvolať ohrozenie subjektu bezpečnosti“* (Kulašik a kol., 2002). Medzi menované subjekty patria jednotlivci, skupiny, štáty či ľudstvo samotné. K hlavným druhom bezpečnostných rizík radíme vojenské a nevojenské bezpečnostné riziká (Škvrnda, 2002).

V nedávnych rokoch možno pozorovať zvýšenú úroveň sekuritizácie migrácie. Ako dôvod sekuritizácie je možné uviesť prepojenie bezpečnostnej agendy s viacerými aspektmi politiky, čiže dochádza k rozšíreniu konceptu bezpečnosti. Ďalším dôvodom je prudký nárast počtu migrantov, predovšetkým neregulárnych migrantov. Nemenej dôležitým dôvodom je aj spájanie migrácie, najmä nelegálnej s terorizmom, organizovaným zločinom a inými hrozbami transnacionálneho charakteru (Wohlfeld, 2014). Bezpečnostné štúdie začali vnímať migráciu ako bezpečnostnú otázku, či problém zhruba od 80. rokov 20. storočia najmä v súvislosti s rozšírením chápania bezpečnosti a bezpečnostných hrozieb. V akademických kruhoch sa

momentálne diskutuje o o prepojení migrácie a bezpečnosti, a to v súvislosti s štátnou suverenitou aj s ľudskou bezpečnosťou (Bolečeková, 2019).

Rôzni aktéri v rôznych časoch a regiónoch mali vplyv na to, aké témy sú zahrnuté v agende spoločenskej bezpečnosti, pričom migrácia bola často spájaná s rizikami a problémami v tejto oblasti. Príkladom sekuritizácie môže byť model, v ktorom príliv osôb Y do spoločnosti X vedie k jej preťaženiu alebo narušeniu. Tento proces môže mať vplyv na identitu spoločnosti X, nakoľko zmena zloženia obyvateľstva môže zmeniť jej pôvodnú identitu (Buzan, 1998).

Tradičné ponímanie bezpečnosti definuje ohrozenie ako stav, keď je štát vojensky ohrozený iným štátom, predmetom tohto ohrozenia býva najmä územie a obyvateľstvo daného štátu. Podľa tohto chápanie nemôže byť medzinárodná migrácia považovaná za ohrozenie bezpečnosti štátu. Naopak, štátno-centrická pozícia založená na realistickej teórii medzinárodných vzťahov uznáva, že aj neštátni aktéri, ako sú migranti, majú potenciál predstavovať hrozbu pre suverenitu, autonómiu a územnú integritu štátu a môžu dokonca viesť k sporom a konfliktom medzi štátmi (Bolečeková, 2019).

Rizikom pre národnú bezpečnosť môže byť prílev osôb s odlišným náboženstvom, kultúrou alebo hodnotovým systémom, keďže to môže viesť k pravicovej radikalizácii domácej spoločnosti, čo sa týka pocitu ohrozenej identity podľa teórie sekuritizácie. Určité politické strany často využívajú tento fenomén a promptne naň reagujú. Podľa Sociologického ústavu SAV sa tolerancia voči radikálnym názorom v slovenskej spoločnosti v porovnaní s rokom 2008 zvýšila. V roku 2008 to bolo 9,7%, zatiaľ čo v roku 2017 až 26,7 % respondentov sa domnieva, že by sa radikálom malo umožniť verejné zhromaždenie, na ktorom by mohli prezentovať svoje názory. Vzhľadom na rastúce extrémistické názory a radikalizáciu v spoločnosti môžu nastať početné občianske nepokoje a zvýšiť sa kriminalita. Je to nová výzva, na ktorú je potrebné reagovať príslušnými zložkami (Kazanský – Nováková, 2019).

2 Migrácia na území Slovenskej republiky

Územie Slovenskej republiky bolo už od nepamäti osídľované a ovplyvňované migráciou a tento jav pretrváva dodnes. V našej krajine sa najviac prejavuje migrácia za pracovnými príležitosťami a nútená migrácia z politických dôvodov (Badinská – Kalický, 2015).

2.1 Migrácia na území Slovenskej republiky v minulosti

V minulosti Slovensko vysielalo mnoho migrantov. Avšak, po zmene spoločensko-ekonomickej situácie v Európe ako aj na Slovensku v roku 1989, sa situácia zmenila. Slovenská republika sa v minulosti vyznačovala migráciou svojich obyvateľov do iných krajín, ale dnes je krajinou, ktorá prijíma migrantov a nové trendy sa začali prejavovať v zahraničnej migrácii. Zvýšil sa počet ľudí, ktorí sa prisťahovali do krajiny, vrátane reemigrantov z bývalého Československa, ktorí sa vrátili najmä kvôli reštitúciám majetku. Migračná výmena medzi Slovenskou republikou a Českou republikou bola významná obzvlášť počas obdobia delenia spoločného štátu v rokoch 1990 až 1993. Táto migrácia sa týkala hlavne rodín zmiešaných párov českého a slovenského pôvodu. V roku 1993 predstavovali prisťahovalci z Českej republiky 80 % všetkých prisťahovalcov do Slovenska, zatiaľ čo takmer celá emigračná vlna zo Slovenska v tom istom roku smerovala do Českej republiky, kde sa usadilo 7276 osôb, teda 99 % vystťahovalcov (Divinský, 2005).

Slovenská republika získala atribút krajiny, ktorá priťahuje prisťahovalcov až po tom, ako sa v roku 1998 upevnila demokracia, respektíve po roku 2002, kedy boli realizované liberálne reformy druhou Dzurindovou vládou. Tieto reformy pomohli dosiahnuť rýchly ekonomický rast, zahraničné investície a tvorbu nových pracovných miest (Štefančík – Lenč, 2012).

V oblasti medzinárodnej migrácie dosiahla Slovenská republika najvýraznejší pokrok pri vstupe do Európskej únie v roku 2004. Vďaka členstvu v menovanom integračnom zoskupení a súvisiacemu inštitútu euroobčianstva, občania Slovenskej republiky ako aj občania ostatných členských štátov Európskej únie disponujú rozličnými výhodami, napríklad voľným pohybom na území Európskej únie. Práve voľný pohyb osôb zapríčinil nárast legálnej migrácie v smere z krajiny, rovnako ako v smere do krajiny. Slovenskí občania opúšťajú krajinu a smerujú do iných krajín Európskej únie, kým občania iných krajín Európskej únie prichádzajú na územie Slovenska (Bolečeková, 2019). Avšak, ani členstvo v Európskej únii či zlepšenie sa

ekonomickej situácie nezmenilo fakt, že počet migrantov na Slovensku sa výrazne nezvýšil a zaznamenali sa len nízke medziročné prírastky. Možno to objasniť tým, že zahraniční aj domáci experti hodnotia Slovenskú republiku ako krajinu s neinkluzívnym prístupom k téme legálnej migrácie, vrátane nastavenia migračných, integračných, azylových politík či politiky trhu práce. Rovnako našu krajinu hodnotia ako inštitucionálne nepripravenú s reštriktívnym prístupom k migrantom. Na druhej strane, vstup do Európskej únie priniesol významné zmeny v technickej oblasti. Prostredníctvom týchto zmien sa zlepšila schopnosť Slovenskej republiky zvládať nelegálnu migráciu po technickej a kapacitnej stránke, tak isto ako sa zlepšili príležitosti pre sociálno-ekonomickú integráciu migrantov a azylantov (Vašečka, 2009). Hlavnou príčinou poklesu celkového počtu nelegálnych migrantov je to, že Slovensko sa stalo členom Schengenského priestoru a s tým súvisí prísnejšia kontrola vonkajších hraníc Európskej únie.

Obdobie medzi rokmi 2004 až 2008 sa vyznačuje dramatickým nárastom obratu zahraničného sťahovania (t.j. súčet prisťahovaných a vystahovaných) až o 73 %. Tento nárast bol však v podstate zapríčinený zvýšením prílevom prisťahovalcov do Slovenskej republiky, pričom počet vystahovaných sa zväčšil len minimálne. Najvýraznejší nárast počtu prisťahovaných bol zaznamenaný v rokoch 2007 a 2008, kedy sa počet prisťahovalcov takmer zdvojnásobil v porovnaní s rokom 2004. V roku 2008 migračný prírastok činil viac ako 7000 jedincov, čo predstavovalo nárast o 146 % v porovnaní s predchádzajúcim obdobím a zaraďuje Slovensko medzi päťicu najdynamickejších krajín Európskej únie v tomto smere. Rodinné dôvody označujeme ako hlavný motív pre prisťahovanie sa do Slovenskej republiky. Zmena pracovného miesta, priblíženie k pracovisku, štúdium či bytové dôvody patrili medzi menej časté motívy. Z geografického hľadiska mali najpočetnejšie zastúpenie medzi prisťahovalcami občania ostatných krajín Európy, ich zastúpenie v roku 2008 činilo až 93 % z celkového počtu prisťahovalcov. Menej početné zastúpenie predstavovali obyvatelia krajín Ázie a Ameriky. Prílev obyvateľov krajín Afriky, Austrálie a Oceánie bol dlhodobo nízky (Divinský, 2009).

2.2 Migrácia na území Slovenskej republiky v súčasnosti

Slovenská republika v súčasnosti nepatrí k preferovaným destináciám migrantmi. Aj naďalej je vnímaná migrantmi ako tranzitná krajina. Počet platných pobytov pre cudzincov v roku 2022 činil 278 595, čo je v porovnaní s predchádzajúcim rokom viac o 111 076 (ÚHCP P PZ, 2023). Významný podiel na tomto náraste majú občania Ukrajiny, ktorí museli v dôsledku

napadnutia svojej krajiny Ruskou federáciou opustiť svoje domovy. Od vypuknutia konfliktu dňa 24.2. 2022 vstúpilo na územie Slovenskej republiky 1 273 393 obyvateľov Ukrajiny (Ministerstvo vnútra SR, 2023). Počet cudzích štátnych príslušníkov v roku 2022 predstavoval 5,13 % z celkovej populácie Slovenskej republiky. V súčasnosti k faktorom, ktoré ovplyvňujú príriv imigrantov na Slovensko patria najmä sociálne dôvody (zlúčenie rodiny, manželstvo so slovenským občanom), imigrácia za prácou, podnikaním a štúdiom (IOM, 2021). Slovenská republika patrí medzi členské krajiny OECD s najnižším podielom cudzincov na celkovom počte obyvateľov. Podľa údajov z roku 2019 nižší podiel na celkovom počte obyvateľov mali len Turecko, Poľsko a Mexiko (OECD, 2019). Krajinou s najväčším počtom cudzincov v Slovenskej republike za rok 2022 bola Ukrajina. Počet platných pobytov pre jej štátnych príslušníkov činil 156 881, čo bolo 56 % z celkového počtu. Ďalšími krajinami v rebríčku počtu pobytov štátnych príslušníkov tretích krajín sú Srbsko, Vietnam a Rusko. Najviac platných pobytov pre občanov tretích krajín evidujeme v Bratislavskom kraji a to 76 380. Spomedzi krajín Európskej únie najviac cudzincov pochádzalo z Českej republiky, ich počet bol 12 755, čo predstavovalo 4,6 % z celkového počtu. Početné zastúpenie majú aj občania Maďarska, Rumunska, Poľska a Nemecka (ÚHCP P PZ, 2023). Počet cudzincov zamestnaných na Slovensku v decembri 2022 dosiahol 87 998. Z tohto počtu v rámci pohlaví prevažovali muži s podielom 62 % (ÚPSVR, 2022). V roku 2022 Ministerstvo vnútra evidovalo 11 791 cudzích štátnych príslušníkov, ktorí buď nelegálne prekročili hranice alebo sa neoprávnene zdržiavali na území Slovenskej republiky. Migrantov je výrazne viac v porovnaní s ostatnými rokmi. Vysvetlenia tohto javu možno hľadať v rôznych obmedzeniach v okolitých krajinách, ktoré nútia migrantov častejšie prechádzať cez Slovensko. Nemecko už neprijíma všetkých migrantov a veľkú časť z nich vracia Česku v rámci readmisnej dohody (Zdút, 2022). O azyl v Slovenskej republike v roku 2022 najčastejšie žiadali občania Ukrajiny, Turecka a Maroka. Spolu bolo zaznamenaných 547 vyhlásení k žiadosti o azyl, z ktorých úspešných bolo 23 (Migračný úrad MV SR, 2022).

3 Ciel' práce a metódy skúmania

Naša bakalárska práca je zložená z teoretickej a praktickej časti. Teoretická časť práce je opísaná v kapitole súčasný stav problematiky a v jej podkapitolách ako aj v kapitole migrácia na území Slovenskej republiky. Vypracovaniu teoretickej časti predchádzalo naštudovanie zahraničnej rovnako ako domácej odbornej literatúry. Znalosti, ktoré sme nadobudli, sme potom uplatnili v tvorbe dotazníka, ktorý bol predmetom praktickej časti práce.

Nasledujúca kapitola a jej podkapitoly sa venujú vymedzeniu cieľa praktickej časti našej bakalárskej práce a metódam skúmania, ktoré boli využité.

3.1 Ciel' práce

Hlavným cieľom bakalárskej práce je identifikovať riziká bezpečnosti občanov Slovenska, ktoré vyplývajú z migrácie. Parciálnym cieľom práce je identifikované bezpečnostné riziká kvantifikovať na základe štatistických metód. Migrácia patrí medzi najdiskutovanejšie témy na Slovensku. Rovnako, migrácia patrí k témam, ktoré najviac polarizujú slovenskú spoločnosť. Protiimigračná rétorika tvrdí, že migranti berú prácu a znižujú platy domácejmu obyvateľstvu a podobne. Táto rétorika je šírená najmä istými politickými stranami a jednotlivcami, ktorým prináša politické body a zvýšenie preferencií. Preto, sme sa rozhodli pomocou dotazníka zistiť, či občania Slovenska skutočne pociťujú riziká bezpečnosti, a ak áno, tak o aké konkrétne ide, alebo je to len demagógia.

3.2 Metódy skúmania

V našej bakalárskej práci využívame empirické kvantitatívne metódy. Ako metódu zberu dát sme zvolili dotazníkové šetrenie. Dotazníkové šetrenie sme zvolili pre jeho anonymnú formu a jednoduchú možnosť získania potrebného množstva údajov. Pri tvorbe dotazníka sme dodržali princípy známe z teórie a praxe empirických výskumov. Dotazník bol distribuovaný respondentom online formou pomocou stránky Microsoft Forms. Dotazník je zostavený zo štruktúrovaných otázok, v ktorých si respondenti vyberajú jednu voľbu z daných možností. Taktiež, dotazník obsahuje štandardizované otázky, ktoré sme vytvorili pomocou indexu Net Promoter Score. V tomto type otázok majú respondenti na výber hodnoty na stupnici od 0 do 10, pričom si vyberajú práve jednu hodnotu s ktorou sú stotožnení. Dotazník je zložený zo 16 otázok. Prvé štyri otázky slúžia na zistenie demografických údajov respondentov. Medzi tieto

údaje patrí pohlavie, vek, miesto bydliska a typ sídla, v ktorom respondenti žijú. Ďalej, je dotazník rozdelený do šiestich sekcií. Medzi spomenuté sekcie patrí bezpečnosť, náboženstvo, práca, zdravie, kultúrna identita a bývanie. Dotazníkové šetrenie prebiehalo v mesiacoch marec a apríl 2023. Po ukončení zberu údajov boli dáta transformované do programu Microsoft Excel, kde sme na ich spracovanie použili štatistické metódy a vytvorili z nich grafy.

3.3 Výskumná vzorka

Výskumnú vzorku nášho skúmania tvoria občania Slovenskej republiky, keďže práve na nich je zameraná téma našej práce. Dotazníkového šetrenia sa zúčastnilo 115 respondentov rôzneho pohlavia, veku, miesta bydliska a typu sídla, v ktorom žijú. Po spracovaní údajov a ich následnej kontrole sme zistili, že všetkých 115 dotazníkov bolo riadne vyplnených. Návratnosť teda činila 100 %.

4 Výsledky práce

V nasledujúcej kapitole sa zameriavame na analýzu výsledkov, ktoré sme dosiahli dotazníkovým šetrením. V otázkach zameraných na jednotlivé sekcie, sme vypočítali priemernú hodnotu odpovedí respondentov. Nami zvolená stupnica obsahovala hodnoty od 0 do 10. Priemernú hodnotu odpovedí sme vypočítali pre každú otázku, v ktorej sme zisťovali demografické údaje o respondentoch. Hodnoty sme zaznamenali do tabuliek, ktoré možno nájsť v prílohách. Dosiahnuté výsledky interpretujeme pomocou grafov, pre ich lepšiu prehľadnosť a jednoduchšie pochopenie.

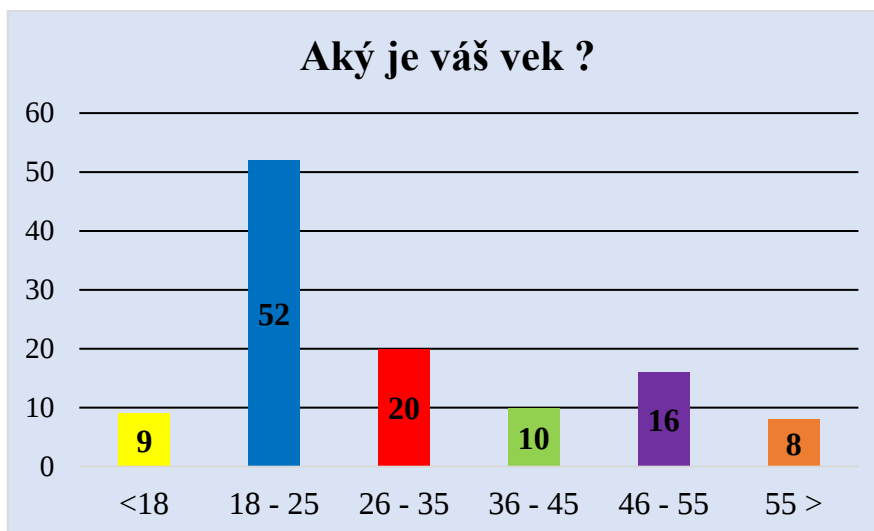
Ako sme už spomenuli v predošlej kapitole, dotazníka sa zúčastnilo 115 respondentov zo Slovenskej republiky. V úvode sme zisťovali základné demografické údaje o respondentoch a to ich pohlavie, vek, kraj a typ sídla, ktorom žijú. Otázka č. 1 zisťovala pohlavie respondentov. Dotazník vyplnilo 59 mužov, čo predstavovalo 52 % a 54 žien (47 %). Jeden respondent označil možnosť pohlavia ako „Iné“, to doplnilo zvyšné percento. Taktiež, jeden z respondentov nevyplnil túto otázku a tak počet odpovedí bol len 114.

Graf 1 - Pohlavie respondentov, Zdroj : vlastné spracovanie

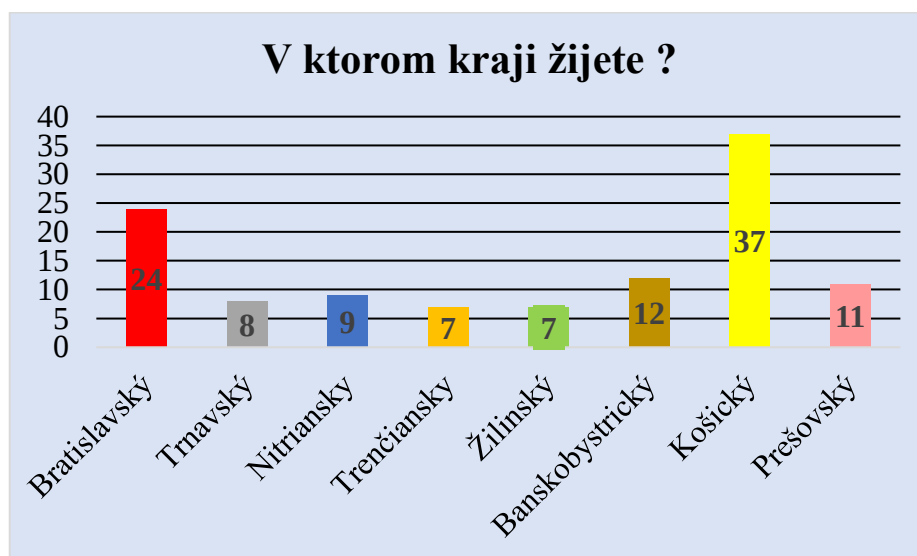
Otázka č. 2 sa týkala veku respondentov. Vekové kategórie sme rozdelili do šiestich skupín. Najpočetnejšie zastúpenie mali respondenti vo vekovej kategórii od 18 do 25 rokov (52).

Nasledovali respondenti vo veku od 26 do rokov (20), od 46 do 55 rokov (16) a od 36 do 45 rokov (10). Najmenej respondentov bolo vo veku menej ako 18 a vo veku viac ako 55.

Graf 2 - Vek respondentov, Zdroj : vlastné spracovanie

V otázke č. 3 sme sa pýtali respondentov na ich miesto bydliska, konkrétne kraj, v ktorom žijú. Zastúpených bolo všetkých osem krajov Slovenskej republiky. Zostupne podľa počtu respondentov sme kraje zoradili nasledovne : Košický kraj (37), Bratislavský kraj (24), Banskobystrický kraj (12), Prešovský kraj (11), Nitriansky kraj (9), Trnavský kraj (8), Trenčiansky a Žilinský kraj zhodne po 7. Trenčiansky a Žilinský kraj zhodne po 7.

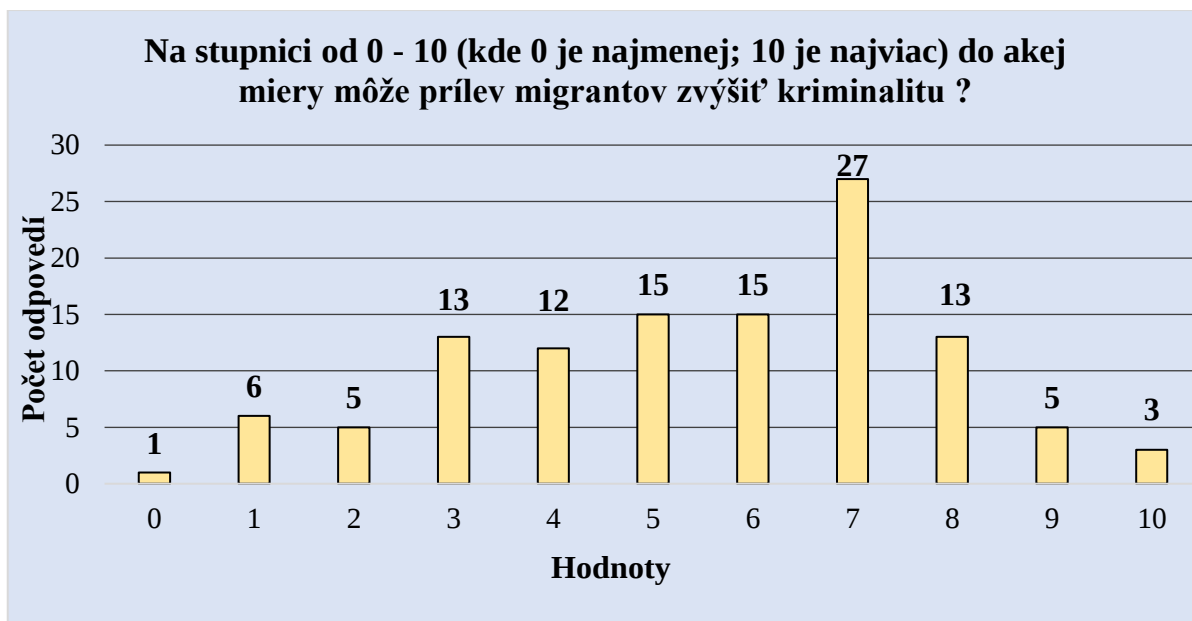
Graf 3 - Miesto bydliska respondentov, Zdroj : vlastné spracovanie

Otázka č. 4 bola posledná v rámci demografických údajov. Táto otázka zisťovala typ sídla, v ktorom respondenti žijú. Zvolili sme si tri typy sídiel a to obce, mestá a mestá nad 100 000 obyvateľov (Bratislava a Košice). Najviac respondentov bolo z kategórie mestá nad 100 000 obyvateľov (51), nasledovala kategória mestá (36) a najmenej respondentov bolo v kategórii obce (28).

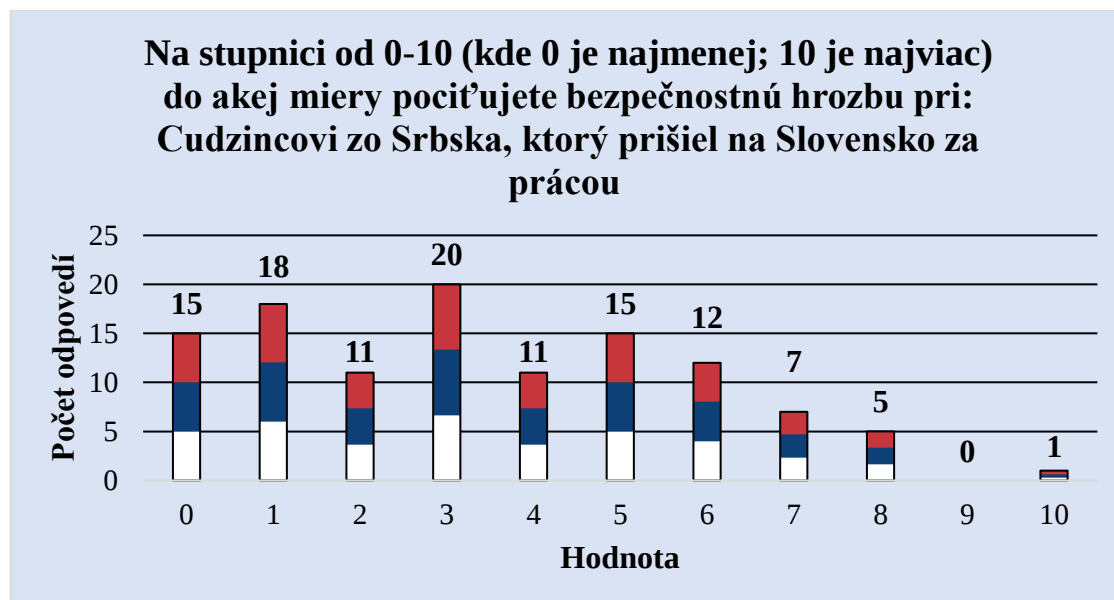
Graf 4 - Typ sídla v ktorom respondenti žijú, Zdroj : vlastné spracovanie

V ďalšej časti dotazníka sme už venovali konkrétnym hrozbám. Rozdelili sme si ich do šiestich sekcií. Prvá sekcia, ktorej sme sa venovali bola sekcia bezpečnosti. V otázke č. 5 sme sa pýtali „Na stupnici od 0 - 10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery môže prílev migrantov zvýšiť kriminalitu?“ Priemerná hodnota bola 5,530. Najčastejšie vyskytovanou sa hodnotou bola hodnota 7, zvolilo si ju 27 respondentov. Čo sa týka pohlaví, u mužov bola priemerná hodnota 5,333 a u žien 5,831. U vekových kategórií najnižšiu priemernú hodnotu dosiahla skupina s vekom menej ako 18, a to 3,778. Najvyššiu hodnotu 7 sme namerali u vekovej kategórie od 46 do 55 rokov. Medzi krajmi bola najnižšia hodnota v Bratislavskom, konkrétne 4,147. Najvyššia hodnota 7,143 sa objavila v Žilinskom kraji. Mestá nad 100 000 obyvateľov zaznamenali hodnotu 4,647. Táto hodnota bola najnižšia spomedzi typov sídiel, v ktorých žijú respondenti. Naopak, najvyššiu hodnotu 7,071 zaznamenali obce.

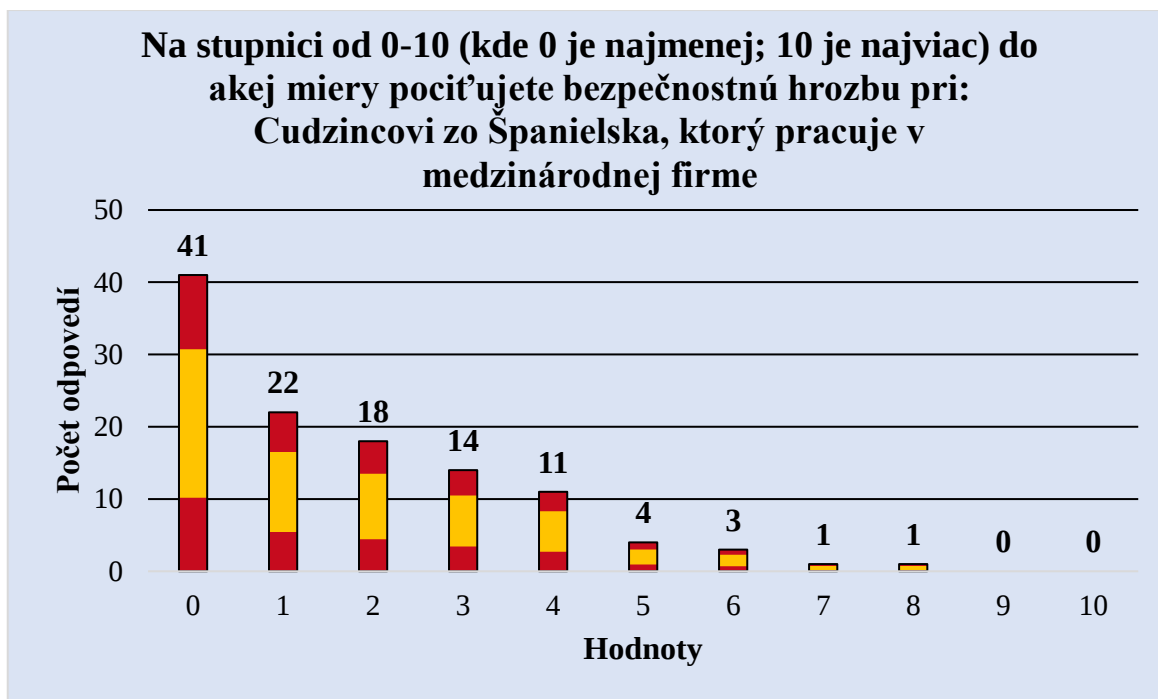
Graf 5 - Zvýšenie kriminality, Zdroj : vlastné spracovanie

Ďalej, sme si v sekcii bezpečnosti rozdelili cudzincov podľa národností a iných špecifik. Chceli sme zistiť, do akej miery pri nich pociťujú občania Slovenska bezpečnostnú hrozbu. Otázka č. 6 znela : „Na stupnici od 0-10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery pociťujete bezpečnostnú hrozbu pri: Cudzincovi zo Srbska, ktorý prišiel na Slovensko za prácou ?“ Priemerná hodnota odpovedí nám vyšla 3,391. Najčastejšie vybranou hodnotou bola hodnota 3, zvolilo si ju 20 respondentov. U mužského pohlavia sme zaznamenali priemernú hodnotu 3,222. Ženské pohlavie dosiahlo o niečo vyššiu hodnotu 3,593. Veková kategória pod 18 rokov zaznamenala najnižšiu priemernú hodnotu 1,556. Najvyššia hodnota 5,063 sa objavila u respondentov vo veku 46 – 55. Medzi krajinami najnižšiu priemernú hodnotu dosiahol Bratislavský kraj 2,333. Na opačnom konci bol Prešovský kraj s hodnotou 5,182. V mestách nad 100 000 obyvateľov bola priemerná hodnota 2,490 a v obciach 4,714.

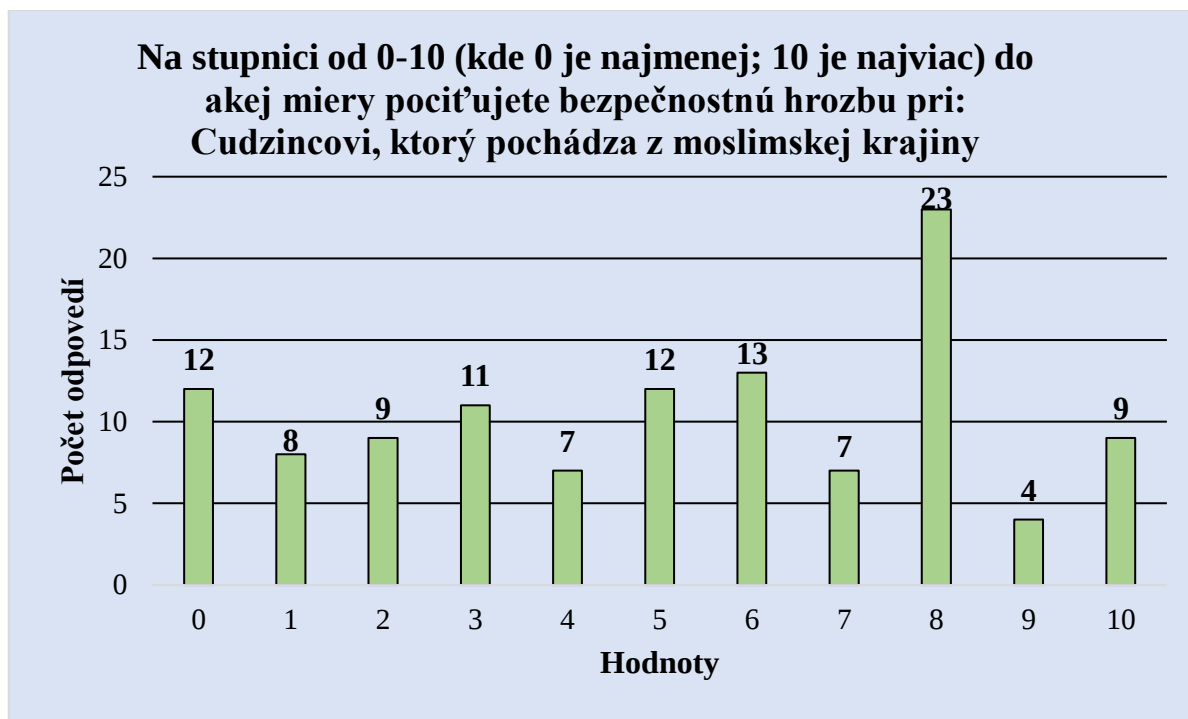
Graf 6 - Bezpečnostná hrozba cudzinec zo Srbska, Zdroj : vlastné spracovanie

Otázka č. 7 : „Na stupnici od 0-10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery pociťujete bezpečnostnú hrozbu pri: Cudzincovi zo Španielska, ktorý pracuje v medzinárodnej firme ?“ Priemerná hodnota všetkých odpovedí respondentov činila 1,713. Najčastejšie respondenti vyberali hodnotu 0, a to až v 41 prípadoch. Až 95 % opýtaných zvolilo hodnotu 4 alebo nižšiu. Priemerná hodnota u mužského pohlavia bola 1,648. U ženského pohlavia to bolo 1,831. Čo sa týka vekových kategórií, mladší ako 18 rokov dosiahli najnižšiu priemernú hodnotu 0,222. V kategórií 46 až 55 roční bola daná hodnota najvyššia a to 3,063. V Bratislavskom kraji sme zaznamenali najnižšiu priemernú hodnotu spomedzi nami skúmaných krajov. Táto hodnota činila len 0,958. V Banskobystrickom kraji sme namerali najvyššiu hodnotu a to 3. Medzi typmi sídiel obsadilo prvé miesto čo sa týka najnižšej priemernej hodnoty mesto nad 100 000 obyvateľov, konkrétne 1,059. Najvyššiu hodnotu dosiahli obce 2,821.

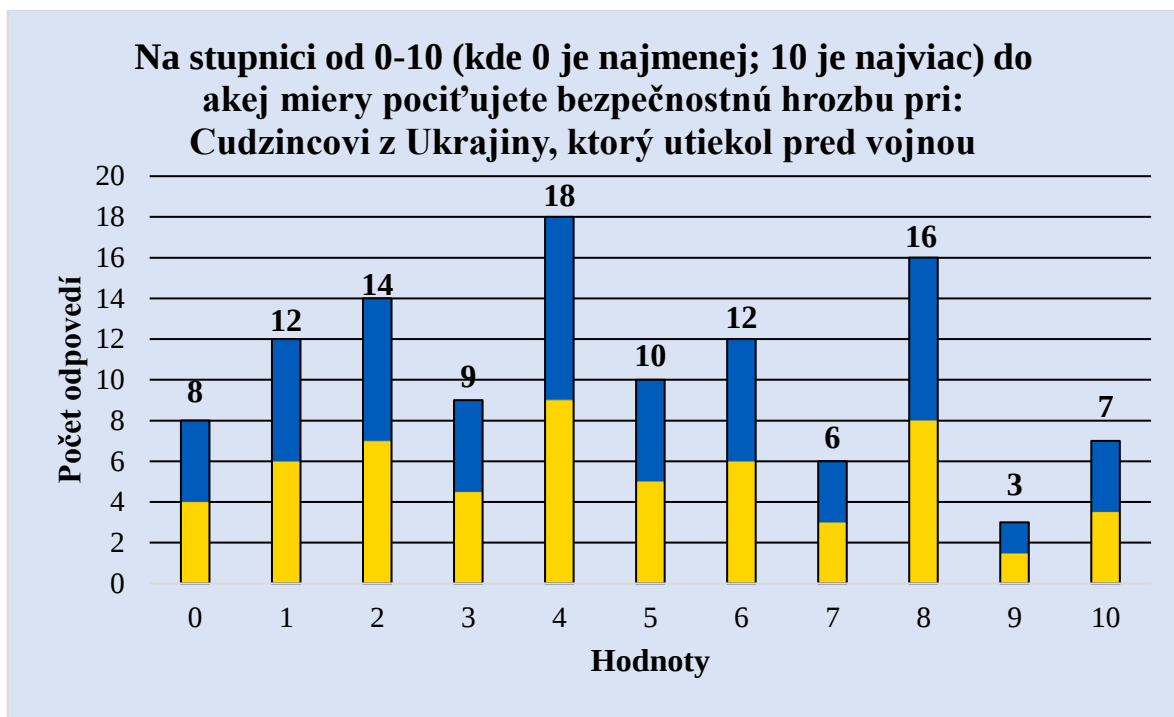
Graf 7 - Bezpečnostná hrozba cudzinec zo Španielska, Zdroj : vlastné spracovanie

Otázka č. 8 : „Na stupnici od 0-10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery pociťujete bezpečnostnú hrozbu pri: Cudzincovi, ktorý pochádza z moslimskej krajiny ?“ Priemerná hodnota odpovedí vyšla 5,078. Najčastejšie vyskytovanou sa hodnotou u respondentov bola hodnota 8, bolo tomu tak dovedna u 23 respondentov. Mužské pohlavie malo nepatrne nižšiu priemernú hodnotu ako ženské pohlavie. Číselne vyjadrené to bolo 5,019 respektíve 5,169. Prvýkrát máme zmenu v najnižšej priemernej hodnote medzi vekovými kategóriami. Mladších ako 18 rokov nahradila skupina vo veku 18 – 25 rokov. V tejto skupine sme zaznamenali hodnotu 4,019. Najvyššia hodnota bola opäť vo vekovej kategórii 46 – 55 rokov, presnejšie 7,875. V poradí krajov neregistrujeme žiadnu zmenu, Bratislavský kraj opäť dosiahol najnižšiu priemernú hodnotu 3,958. Na opačnej strane sa umiestnil Prešovský kraj s hodnotou 7,455. Mestá nad 100 000 obyvateľov zaznamenali najnižšiu priemernú hodnotu a to 3,706. Najvyššiu hodnotu sme namerali u obcí a to 7,036.

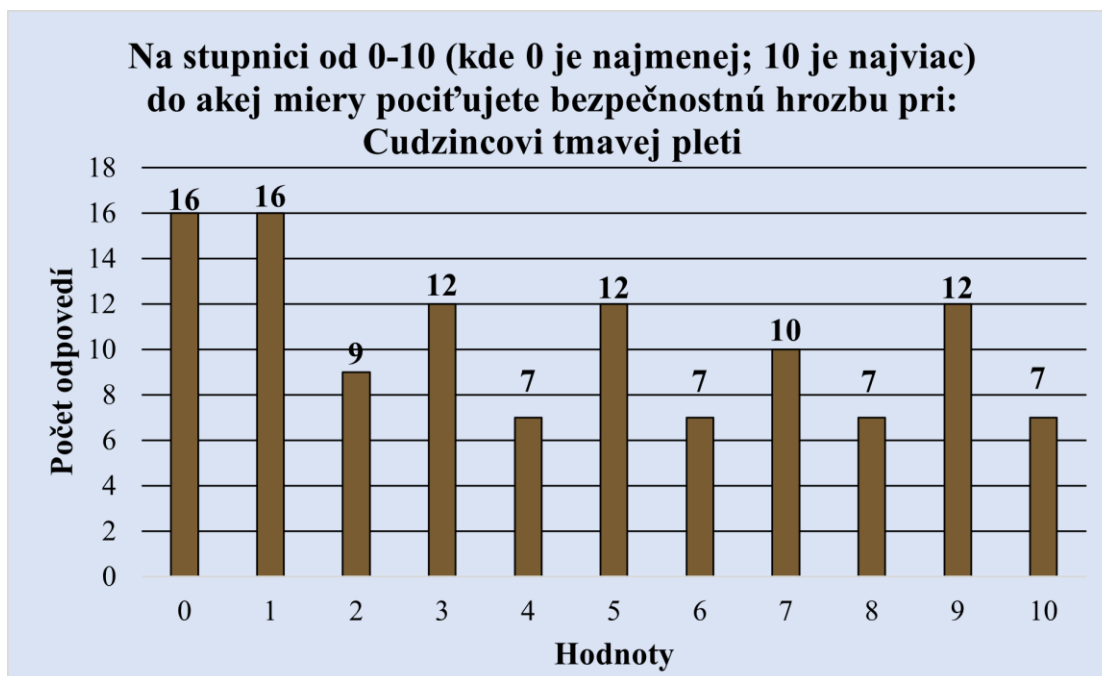
Graf 8 - Bezpečnostná hrozba cudzinec z moslimskej krajiny, Zdroj : vlastné spracovanie

Otázka č. 9 : „Na stupnici od 0-10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery pociťujete bezpečnostnú hrozbu pri: Cudzincovi z Ukrajiny, ktorý utiekol pred vojnou ?“ Priemerná hodnota odpovedí bola 3,687. Viac ako 50 % respondentov vybralo hodnotu 3 alebo menšiu. Hodnota 0 bola najčastejšie zvolenou, a to v 22 prípadoch. Priemerná hodnota u mužského pohlavia činila 3,463 a u ženského 4. Veková kategória pod 18 rokov zaznamenala najnižšiu priemernú hodnotu 1,667. Naopak, najvyššiu hodnotu 6,063 sme namerali vo vekovej skupine 46 – 55. Košický kraj nahradil Bratislavský ako kraj s najnižšou priemernou hodnotou a to 2,162. Susedný Prešovský kraj opäť dosiahol najvyššiu hodnotu, tentokrát 6,273. Mesto nad 100 000 obyvateľov ako doposiaľ aj v tejto otázke dosiahlo najnižšiu priemernú hodnotu, 2,137. Nič sa nezmenilo ani na opačnom konci spektra, obce dosiahli najvyššiu hodnotu 6,143.

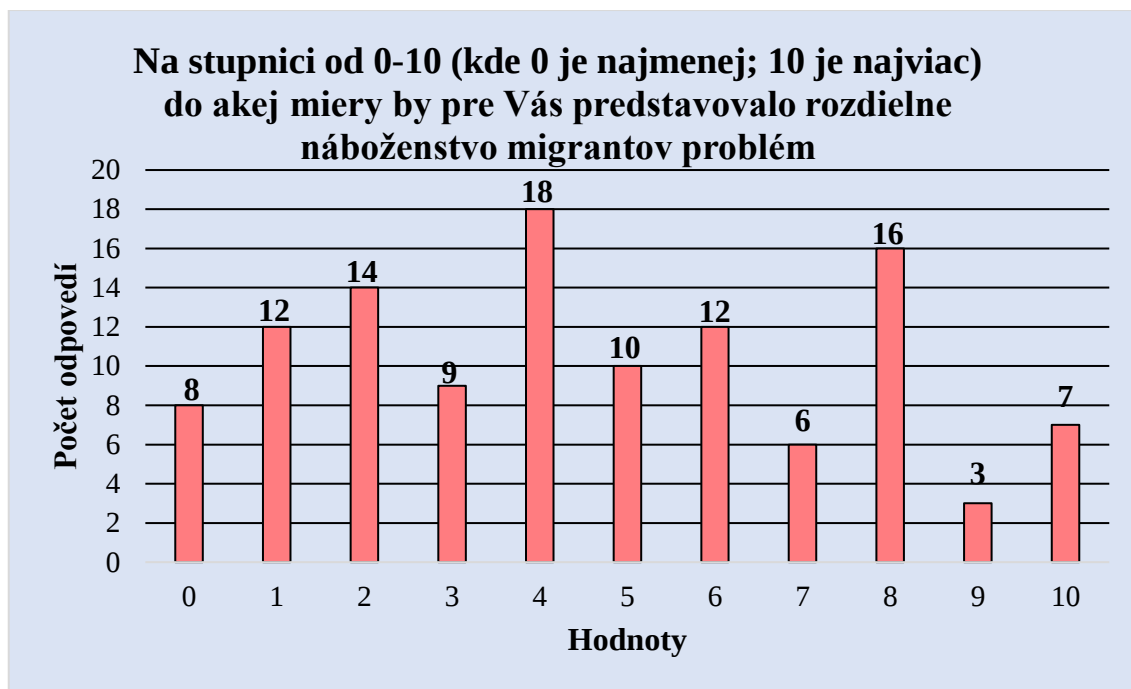
Graf 9 - Bezpečnostná hrozba cudzinec z Ukrajiny, Zdroj : vlastné spracovanie

Otázka č. 10 : „Na stupnici od 0 -10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery pociťujete bezpečnostnú hrozbu pri: Cudzincovi tmavej pleti?“ Táto otázka bola poslednou, v ktorej sme sa pýtali na konkrétny typ cudzincov a rovnako posledná v sekcii bezpečnosti. Priemerná hodnota odpovedí respondentov činila 4,383. V tejto otázke máme dokonca dve najčastejšie vyberané hodnoty, a to hodnotu 0 a hodnotu 1. V oboch prípadoch si tieto hodnoty vybralo 16 respondentov. Len minimálny rozdiel možno bádať v priemernej hodnote medzi pohlaviami. U mužského to bolo 4,389 a u ženského 4,475. Rovnako ako pri cudzincovi z moslimskej krajiny, aj pri tejto otázke veková kategória 18 – 25 dosiahla najnižšiu priemernú hodnotu 2,962. Najvyššia hodnota bola nameraná u vekovej kategórie 46 – 55. Aj v tejto otázke bola najnižšia priemerná hodnota v Košickom kraji, presnejšie 2,730. Kraj s najvyššou hodnotou bol tentokrát Žilinský a to 7,714. Čo sa týka typov sídiel, mestá nad 100 000 obyvateľov pokračujú v nastolenom trende s najnižšou priemernou hodnotou, tentokrát to bolo 2,451. Najvyššiu hodnotu dosiahli opäť obce, a to 6,893.

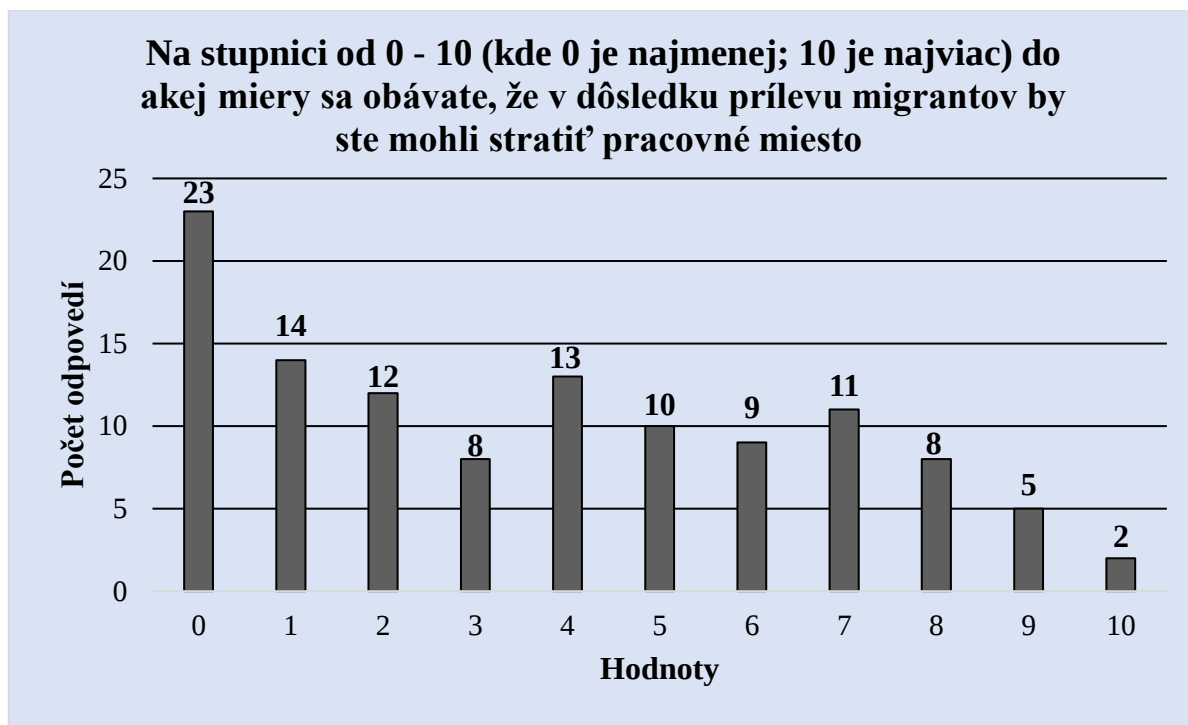
Graf 10 - Bezpečnostná hrozba cudzinec tmavej pleti, Zdroj : vlastné spracovanie

Druhá sekcia, ktorej sme sa venovali, bola sekcia náboženstva. Otázka č. 11 : „Na stupnici od 0 - 10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery by pre Vás predstavovalo rozdielne náboženstvo migrantov problém ?“ V priemere sa hodnota pohybovala na úrovni 3,835, avšak najčastejšie zvolenou hodnotou bola 0, ktorú si vybralo 26 respondentov. Podľa pohlavia, muži dosiahli priemer 3,648 a ženy 4,034. Medzi vekovými skupinami dosiahla najnižšiu priemernú hodnotu skupina do 18 rokov, a to 2,667. Najvyššiu hodnotu 6,250 sme zistili u vekovej skupiny od 46 do 55 rokov. V krajoch bola najnižšia hodnota v Bratislavskom kraji, konkrétne 2,167. Naopak, najvyššia hodnota 6,571 bola zaznamenaná v Žilinskom kraji. Mestá s viac ako 100 000 obyvateľmi mali najnižšiu hodnotu 2,529 , ktorá bola najnižšia spomedzi všetkých typov sídiel, v ktorých žijú respondenti. Na druhej strane, najvyššiu hodnotu 6,321 zaznamenali obce.

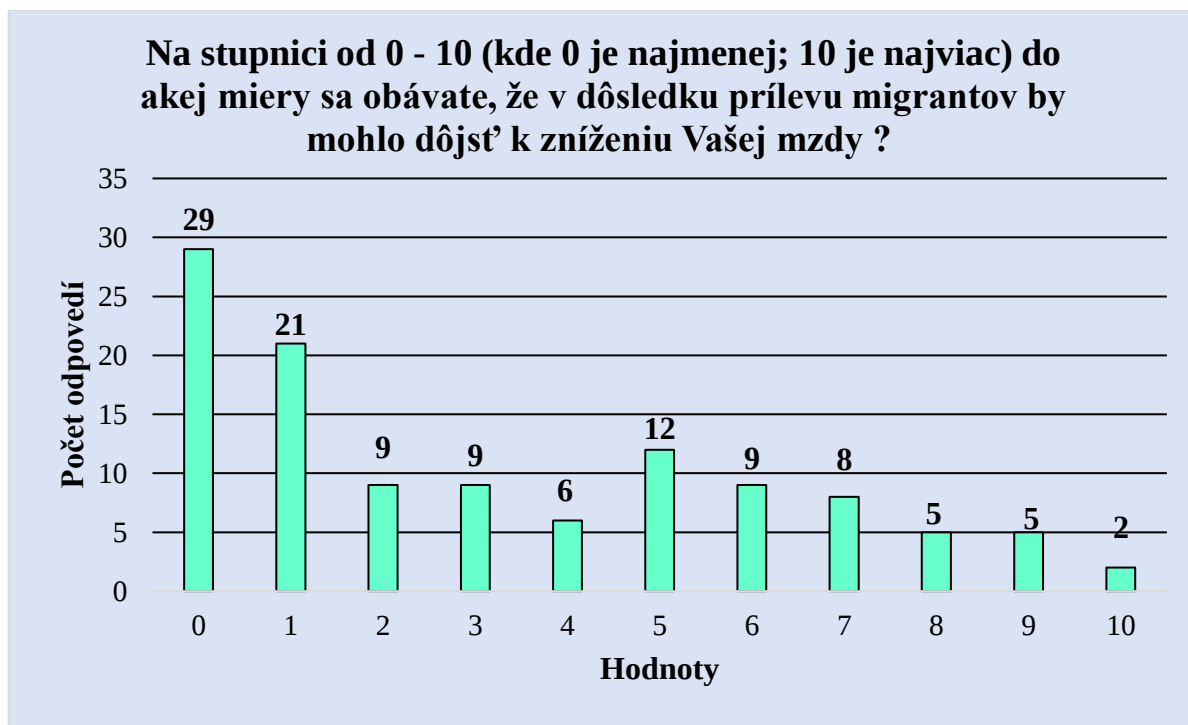
Graf 11 - Rozdielne náboženstvo migrantov, Zdroj : vlastné spracovanie

Tretia sekcia, ktorej sme sa venovali bola sekcia práce. V nej sme sa pýtali dve otázky. Prvou otázkou bola otázka č. 12 : „Na stupnici od 0 - 10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery sa obávate, že v dôsledku prílevu migrantov by ste mohli stratiť pracovné miesto ?“ Priemerná hodnota všetkých odpovedí respondentov činila 3,687. Najčastejšie respondenti vyberali hodnotu 0, a to v 23 prípadoch. Priemerná hodnota u mužského pohlavia bola 3,389. U ženského pohlavia to bolo 4. Čo sa týka vekových kategórií, mladší ako 18 rokov dosiahli najnižšiu priemernú hodnotu 1,556. V kategórií 46 až 55 roční bola daná hodnota najvyššia a to 5,813. V Bratislavskom kraji sme zaznamenali najnižšiu priemernú hodnotu spomedzi nami skúmaných krajov. Táto hodnota činila 2,167. V Prešovskom kraji sme namerali najvyššiu hodnotu a to 6,455. Medzi typmi sídiel obsadilo prvé miesto čo sa týka najnižšej priemernej hodnoty mesto nad 100 000 obyvateľov, konkrétne 2,196. Najvyššiu hodnotu dosiahli obce 5,857.

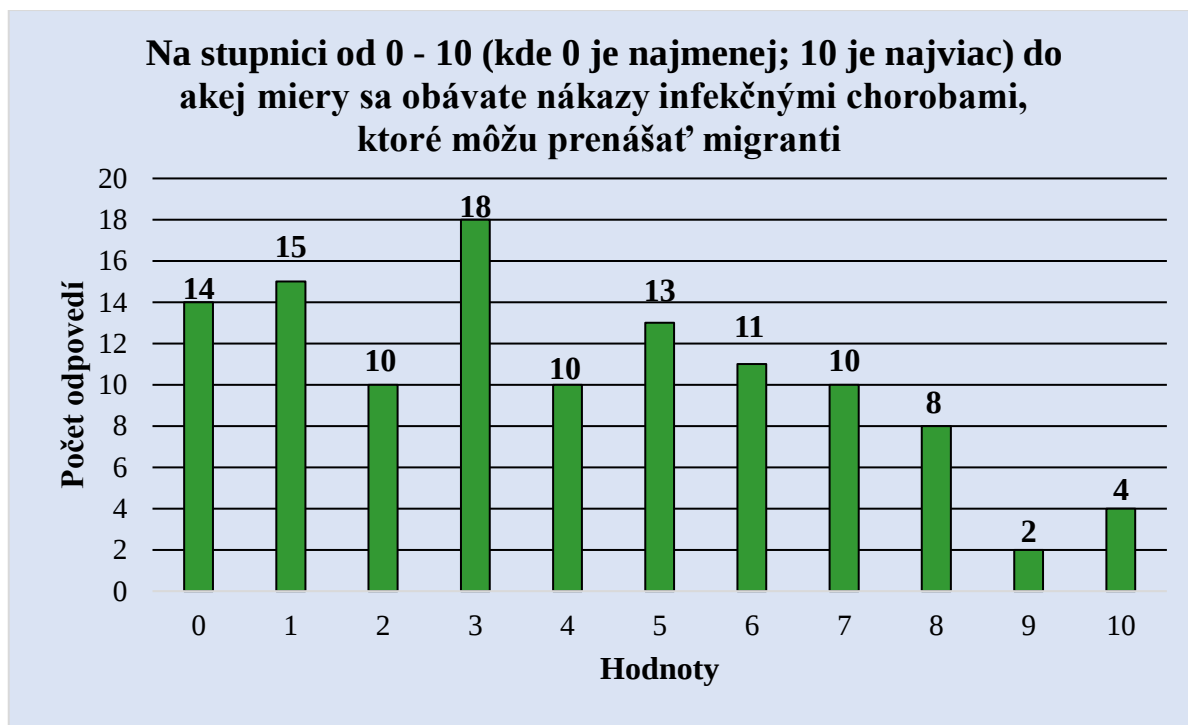
Graf 12 - Strata pracovného miesta, Zdroj : vlastné spracovanie

Druhej otázke, ktorej sme sa venovali v sekcii práce bola otázka č. 13 : „Na stupnici od 0 - 10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery sa obávate, že v dôsledku prílevu migrantov by mohlo dôjsť k zníženiu Vašej mzdy ?“ Priemerná hodnota bola 3,174. Najčastejšie vyskytovanou sa hodnotou bola hodnota 0, zvolilo si ju 29 respondentov. Čo sa týka pohlaví, u mužov bola priemerná hodnota 2,852 a u žien 3,525. U vekových kategórií najnižšiu priemernú hodnotu dosiahla skupina s vekom menej ako 18, a to 0,667. Najvyššiu hodnotu 5,500 sme namerali u vekovej kategórie od 46 do 55 rokov. Medzi krajmi bola najnižšia hodnota v Košickom, konkrétne 1,595. Najvyššia hodnota 6,273 sa objavila v Prešovskom kraji. Mestá nad 100 000 obyvateľov zaznamenali hodnotu 1,471. Táto hodnota bola najnižšia spomedzi typov sídiel, v ktorých žijú respondenti. Naopak, najvyššiu hodnotu 5,536 zaznamenali obce.

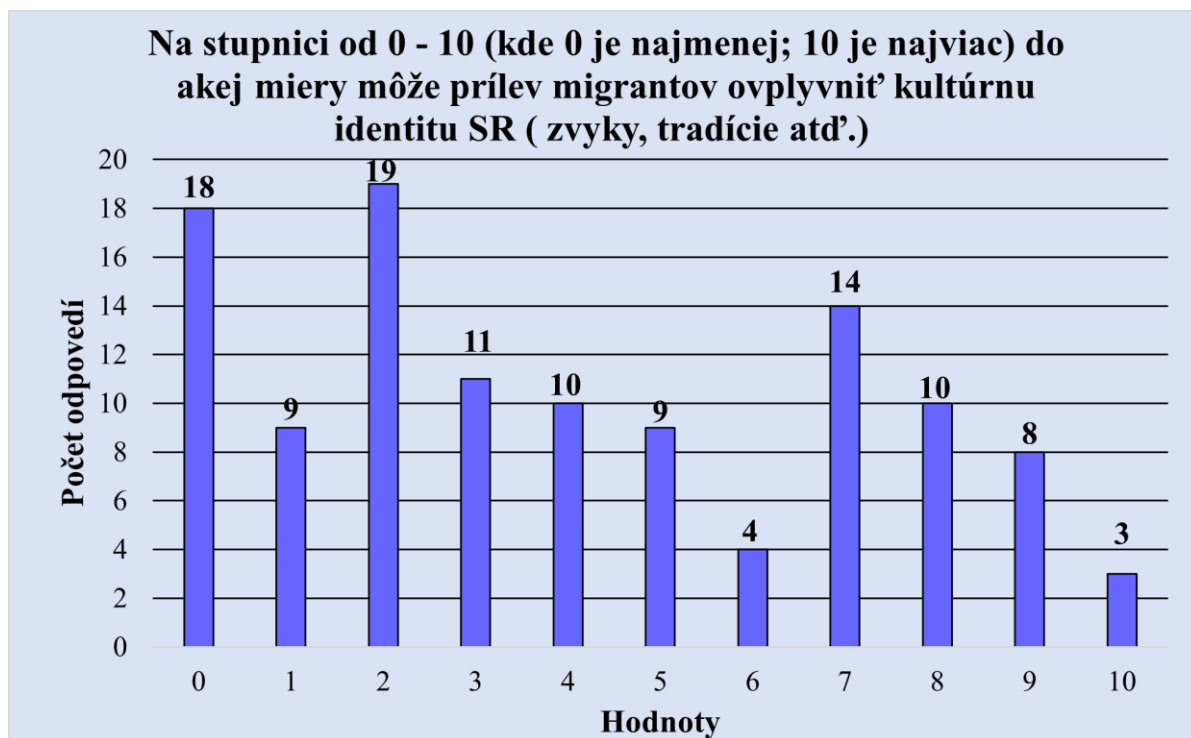
Graf 13 - Zníženie mzdy, Zdroj : vlastné spracovanie

Štvrtá sekcia, o ktorú sme sa zaujímali, bola sekcia zdravia. V nej sme sa pýtali na otázku č. 14 : „Na stupnici od 0 - 10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery sa obávate nákazy infekčnými chorobami, ktoré môžu prenášať migranti ?“ Priemerná hodnota všetkých odpovedí respondentov činila 3,930. Najčastejšie respondenti vyberali hodnotu 3, a to v 18 prípadoch. Priemerná hodnota u mužského pohlavia bola 3,898. U ženského pohlavia to bolo 4,037. Čo sa týka vekových kategórií, mladší ako 18 rokov dosiahli najnižšiu priemernú hodnotu 2,111. V kategórií 46 až 55 roční bola daná hodnota najvyššia a to 5,750. V Bratislavskom kraji sme zaznamenali najnižšiu priemernú hodnotu spomedzi nami skúmaných krajov. Táto hodnota činila 2,833. V Prešovskom kraji sme namerali najvyššiu hodnotu a to 5,545. Medzi typmi sídiel obsadilo prvé miesto čo sa týka najnižšej priemernej hodnoty mesto nad 100 000 obyvateľov, konkrétne 2,902. Najvyššiu hodnotu dosiahli obce 5,929.

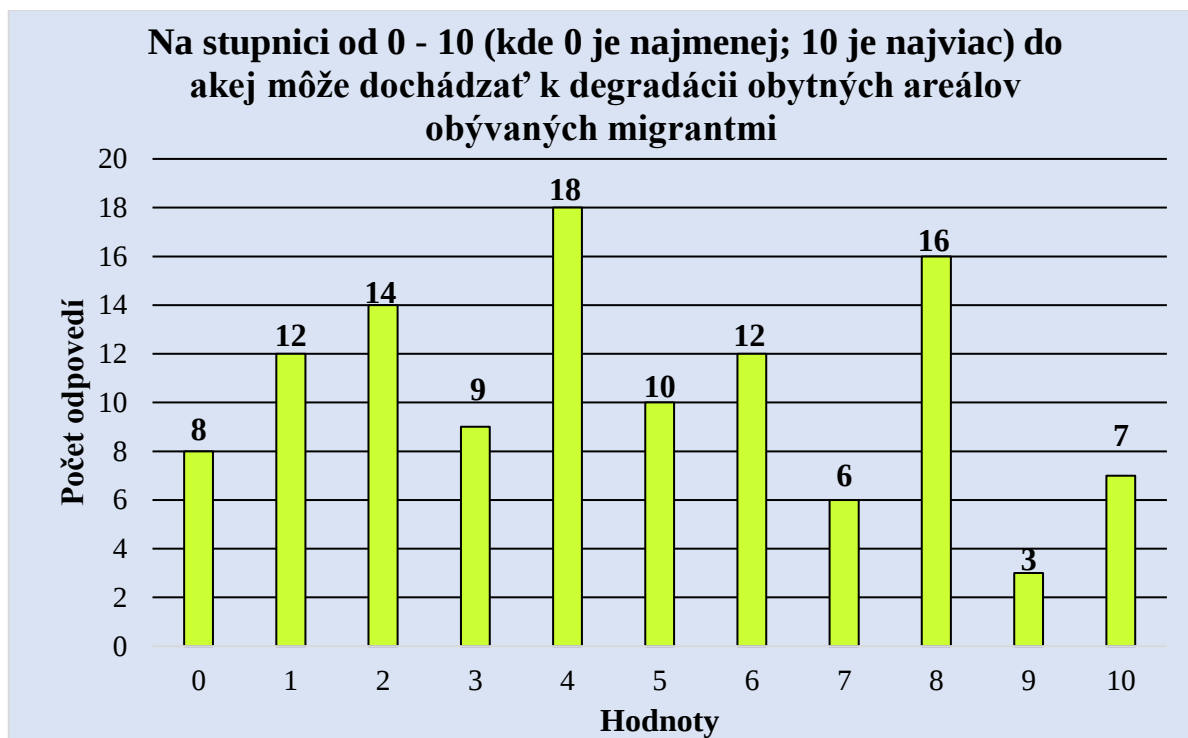
Graf 14 - Nákaza infekčnými chorobami, Zdroj : vlastné spracovanie

Predposledná sekcia, ktorej sme sa venovali, bola sekcia kultúrnej identity. V danej sekcii sme sa venovali otázke č. 15 : „Na stupnici od 0 - 10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery môže prílev migrantov ovplyvniť kultúrnu identitu SR (zvyky, tradície atď.) ?“ V priemere sa hodnota pohybovala na úrovni 4,078, avšak najčastejšie zvolenou hodnotou bola 2, ktorú si vybralo 19 respondentov. Podľa pohlavia, muži dosiahli priemer 3,611 a ženy 4,559. Medzi vekovými skupinami dosiahla najnižšiu priemernú hodnotu skupina do 18 rokov, a to 1,889. Najvyššiu hodnotu 6,688 sme zistili u vekovej skupiny od 46 do 55 rokov. V krajoch bola najnižšia hodnota v Bratislavskom kraji, konkrétne 2,125. Naopak, najvyššia hodnota 6,857 bola zaznamenaná v Žilinskom kraji. Mestá s viac ako 100 000 obyvateľmi mali najnižšiu hodnotu 2,667, ktorá bola najnižšia spomedzi všetkých typov sídiel, v ktorých žijú respondenti. Na druhej strane, najvyššiu hodnotu 6,393 zaznamenali obce.

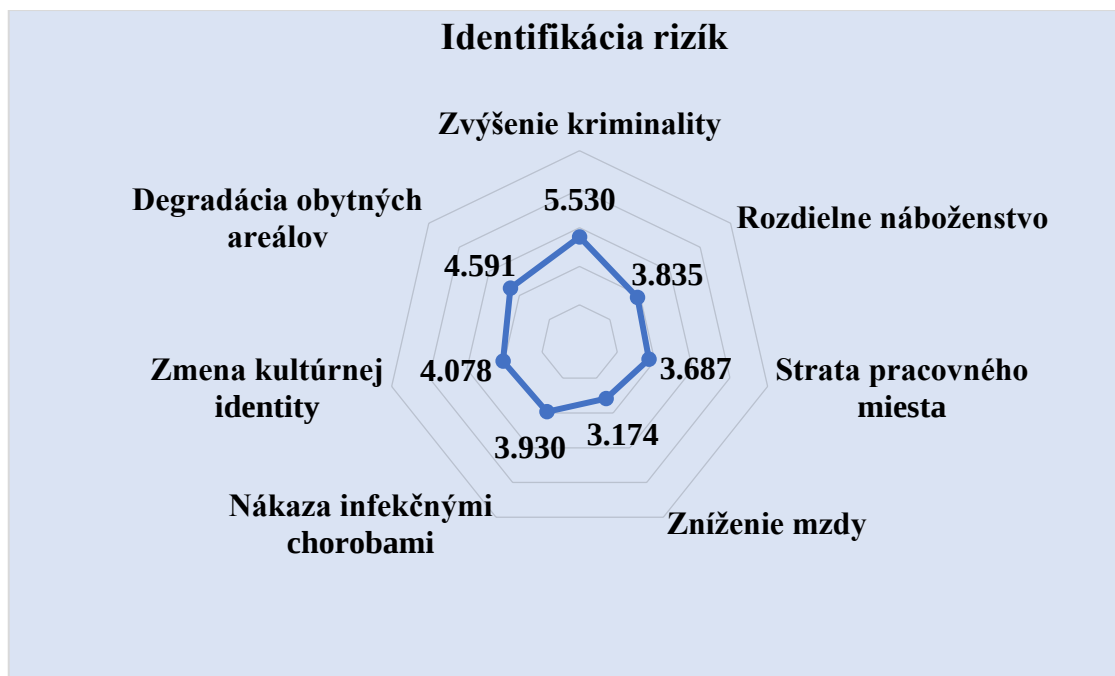
Graf 15 - Kultúrna identita, Zdroj: vlastné spracovanie

Posledná sekcia, o ktorú sme sa zaujímali, bola sekcia bývania. V nej sme sa pýtali na otázku č. 16 : „Na stupnici od 0 - 10 (kde 0 je najmenej; 10 je najviac) do akej miery môže dochádzať k degradácii obytných areálov obývaných migrantmi?“ Priemerná hodnota všetkých odpovedí respondentov činila 4,591. Najčastejšie respondenti vyberali hodnotu 4, a to v 18 prípadoch. Priemerná hodnota u mužského pohlavia bola 4,185. U ženského pohlavia to bolo 5. Čo sa týka vekových kategórií, mladší ako 18 rokov dosiahli najnižšiu priemernú hodnotu 2,778. V kategórií 46 až 55 roční bola daná hodnota najvyššia a to 6,500. V Bratislavskom kraji sme zaznamenali najnižšiu priemernú hodnotu spomedzi nami skúmaných krajov. Táto hodnota činila 3,167. V Prešovskom kraji sme namerali najvyššiu hodnotu a to 6,818. Medzi typmi sídiel obsadilo prvé miesto čo sa týka najnižšej priemernej hodnoty mesto nad 100 000 obyvateľov, konkrétne 3,412. Najvyššiu hodnotu dosiahli obce 6,786.

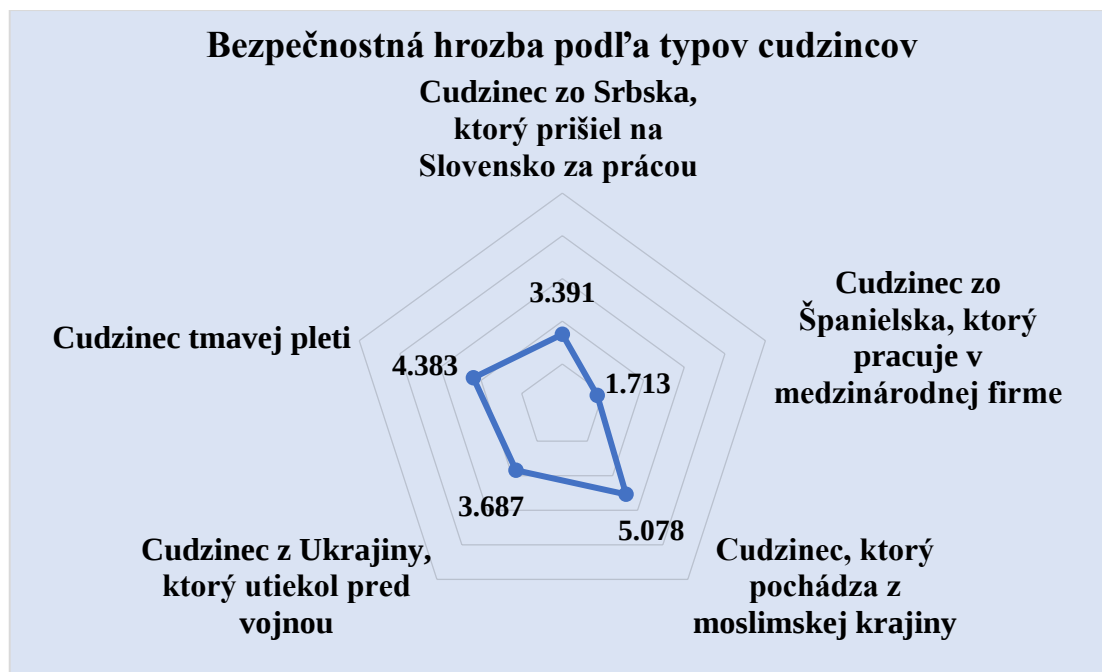
Graf 16 - Degradácia obytných areálov, Zdroj : vlastné spracovanie

Po vyhodnotení všetkých otázok sme sa rozhodli porovnať identifikované riziká, na základe priemerných hodnôt, ktoré nám vyšli v dotazníkovom šetrení. Porovnávali sme dané sekcie, ktoré sme už spomínali. Na základe výsledkov prieskumu sme zistili, že občania Slovenska označili zvýšenie kriminality za najzávažnejšie riziko. Ako ďalšie nasledovali degradácia obytných areálov, zmena kultúrnej identity, nákaza infekčnými chorobami, rozdielne náboženstvo, strata pracovného miesta a zníženie mzdy. Najvyššia hodnota (5,530) sa pohybovala v strede nami zvolenej stupnice. Možno teda tvrdiť, že žiadna z daných hrozieb nepredstavuje podstatné ohrozenie bezpečnosti občanov Slovenska.

Graf 17 - Identifikácia rizík podľa sekcií, Zdroj : vlastné spracovanie

Rovnako sme postupovali aj pri porovnaní bezpečnostných hrozieb, ktoré pociťujú občania Slovenska pri nami zvolených typoch cudzincov. Na základe výsledkov prieskumu sme zistili, že najvyššiu bezpečnostnú hrozbu spomedzi daných typov cudzincov pociťujú občania Slovenska pri cudzincovi, pochádzajúcem z moslimskej krajiny. Ďalšími v poradí boli cudzinec tmavej pleti, cudzinec z Ukrajiny, ktorý utiekol pred vojnou a cudzinec zo Srbska, ktorý prišiel na Slovensko za prácou. Najnižšiu bezpečnostnú hrozbu pociťujú občania Slovenska pri cudzincovi zo Španielska, ktorý pracuje v medzinárodnej firme. Zistili sme, že bezpečnostnú hrozbu pociťujú občania Slovenska len pri špecifickej vzorke cudzincov.

Graf 18 - Bezpečnostná hrozba podľa typov cudzincov, Zdroj : vlastné spracovanie

Záver

Hlavným cieľom bakalárskej práce bolo identifikovať riziká bezpečnosti občanov Slovenska, ktoré vyplývajú z migrácie na základe kvantitatívneho výskumu. Na to, aby sme splnili daný cieľ, sme najprv museli opísať súčasný stav danej problematiky. V teoretickej časti práce sme sa venovali v prvej kapitole definícii termínu migrácia, klasifikácii migrácie, príčinám migrácie a migrácii ako bezpečnostnej hrozbe. V druhej kapitole sme sa zamerali na migráciu na území Slovenskej republiky, a to v minulosti ako aj v súčasnosti. Popisujeme v nej ako sa Slovensko stalo atraktívnejšou destináciou pre migrantov po upevnení demokracie, respektíve po vstupe do Európskej únie. Ďalej, v kapitole uvádzame rôzne aktuálne štatistické ukazovatele ohľadom migrácie týkajúce sa našej krajiny. Tretia kapitola sa venovala cieľom práce, metódam výskumu a výskumnej vzorke.

Predmetom praktickej časti práce, ktorej je súčasťou aj štvrtá kapitola, sú výsledky práce, ktoré sme dosiahli pomocou dotazníka distribuovaného respondentom. Respondenti boli rôzneho pohlavia, veku, miesta bydliska a typu sídla, v ktorom žijú. Dané riziká sme si rozdelili do šiestich sekcií, konkrétne bezpečnosť, náboženstvo, práca, zdravie, kultúrna identita a bývanie. Otázky k menovaným sekciám sme koncipovali na stupnici od 0 do 10, z hodnôt ktoré nám vyšli, sme vypočítali priemernú hodnotu a zoradili dané riziká. Zistili sme, že občania Slovenska označili zvýšenie kriminality ako najzávažnejšie riziko. Ďalšími rizikami v poradí podľa závažnosti boli degradácia obytných areálov, zmena kultúrnej identity, nákaza infekčnými chorobami, rozdielne náboženstvo, strata pracovného miesta a zníženie mzdy. Rovnakou metodológiou sme postupovali aj v prípade bezpečnostných hrozieb podľa nami zvolených typoch cudzincov. Najvyššiu bezpečnostnú hrozbu pociťujú občania Slovenska pri cudzincovi, pochádzajúcom z moslimskej krajiny. Ďalej nasledovali cudzinec tmavej pleti, cudzinec z Ukrajiny, ktorý utiekol pred vojnou a cudzinec zo Srbska, ktorý prišiel na Slovensko za prácou. Najnižšiu bezpečnostnú hrozbu pociťujú občania Slovenska pri cudzincovi zo Španielska, ktorý pracuje v medzinárodnej firme. Spomedzi všetkých identifikovaných rizík ani jedno neprekročilo stred nami zvolenej stupnice. Možno teda tvrdiť, že žiadna z daných hrozieb nepredstavuje podstatné ohrozenie bezpečnosti občanov Slovenska. Taktiež, možno tvrdiť, že bezpečnostnú hrozbu pociťujú občania Slovenska len pri špecifickej vzorke cudzincov. Na záver konštatujeme, že hlavný, rovnako ako aj parciálny cieľ boli splnené.

Zoznam použitej literatúry

- ADAMSON, Fiona B. Crossing borders: International Migration and National Security. In *International Security*. 2006. Roč. 31, č. 1, s. 165-199. ISSN 0162-2889.
- BADINSKÁ, Mária – KALICKÝ, Juraj. *Social, cultural and historical preconditions for formation of the political system in Slovakia*. Banská Bystrica : Belianum 2015, ISBN 978-80-557-0975-8.
- BAHNA, Miloslav. *Migrácia zo Slovenska po vstupe do Európskej únie*. Bratislava: Veda, 2011. 219 s. ISBN 978-80-224-1196-7.
- BARGEROVÁ, Zuzana. *Migrácia ako spoločenský fenomén: historické, sociálne a právne aspekty*. [online] 2016, [cit. 2022-11-05]. Dostupné na: <https://fjuzn.sk/migracia-ako-spolocensky-fenomen-historicke-socialne-a-pravne-aspekty/>
- BOLEČEKOVÁ, Martina. *Migračná politika*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2010. 126 s. ISBN 978-80-557-0044-1.
- BOLEČEKOVÁ, Martina. *Bezpečnostné aspekty medzinárodnej migrácie: implikácie pre Slovenskú republiku*. Banská Bystrica: Belianum - Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov. 2019. 104 s. ISBN 978-80-557-1591-9.
- BUZAN, Barry – WÆVER, Ole – De WILDE, Jaap. *Security: A new framework for analysis*. Londýn : Lynne Rienner Publishers, 1998. 239 s. ISBN 1-55587-784-2.
- CSÁMPAI, Otto – HALÁDIK, Jozef. *Medzinárodná migrácia: (sociálny problém a bezpečnostné riziko)*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru, 2002. 154 s. ISBN 80-8054-230-9.
- DIVINSKÝ, Boris. *Zahraničná migrácia v Slovenskej republike: stav, trendy, spoločenské súvislosti*. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung, 2005. 216 s. ISBN 80-89149-04-9.
- DIVINSKÝ, Boris. *Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004-2008)*. Bratislava: IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009, 117 s. ISBN 978-80-970274-2-1.
- GALANSKÁ, Nina. *Teoretické koncepty migrácie*. [online]. 2016, cit. [2022-11-08]. Dostupné na : <https://fjuzn.sk/teoreticke-koncepty-migracie/>

GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, Elena. *Svet medzi riadkami – Migrácia*. [online]. 2017, cit. [2022-11-05]. Dostupné na : https://globalnevezdelavanie.sk/wpcontent/uploads/2019/09/Svet_medzi_riadkami_7_MIGRACIA_FINAL.pdf

IOM. *Migrácia na Slovensku*. [online]. 2021, cit. [2023-02-24]. Dostupné na : <https://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html>

IOM. *AJ MY SME TU DOMA*. [online]. 2022, cit. [2023-02-18]. Dostupné na : <https://www.iom.sk/sk/aktivity/presidlovane-utecencov/18-aktivity/integracia-migrantov/uskutocnili-sme-integracia-migrantov/148-aj-my-sme-tu-doma-vzdelavacie-materialy-o-migracii-pre-pedagogov-a-lektorov.html>

IOM. *Migrácia vo svete*. [online]. 2021, cit. [2022-11-05]. Dostupné na : <https://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-vo-svete.html>

IOM. *Základné pojmy v oblasti migrácie a integrácie cudzincov*. [online]. 2018, cit. [2022-11-05]. Dostupné na : <https://www.iom.sk/sk/pre-media/zakladne-pojmy-o-migracii.html>

JELEŇOVÁ, Iveta. *Interkultúrne interakcie a migrácia: vybrané aspekty problematiky*. 1.vyd. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2017. 105 s. ISBN 978-80-8152-555-1

KAZANSKÝ, Rastislav – NOVÁKOVÁ, Dagmar. Vplyv migrácie na zvyšovanie alebo znižovanie bezpečnosti štátu. In *Banskobystrické zámocké dni práva*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Belianum, 2019, s. 82-87 ISBN 978-80-557-1556-8.

KING, Russel. *Atlas of human migration*. Buffalo: Firefly Books, 2007. 192 s. ISBN 1554072875

KULAŠÍK, Peter a kol. *Slovník bezpečnostných vzťahov*. Bratislava: Smaragd, 2002. 270 s. ISBN 80-89063-08-X.

LIDÁK, Ján. Medzinárodná migrácia v Európe v jej historickom kontexte. In *Almanach – Aktuálne otázky svetovej ekonomiky a politiky*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2008, roč. 3, č. 2, s. 15-32. ISSN 1337-0715.

MIGRAČNÝ ÚRAD MV SR. *Štatistiky Migračného úradu Ministerstva vnútra SR*. [online]. 2022, cit. [2023-02-28]. Dostupné na : <https://www.minv.sk/?statistiky-20>

MINISTERSTVO VNÚTRA SR. *V uplynulom týždni požiadalo o dočasné útočisko v SR 575 osôb.* [online]. 2023, cit. [2023-03-13]. Dostupné na : <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=v-uplynulom-tyzdni-poziadalo-o-docasne-utocisko-v-sr-575-osob>

OECD. *Foreign-born population.* [online]. 2019, cit. [2023-02-26]. Dostupné na : <https://data.oecd.org/migration/foreign-born-population.htm#indicator-chart>

ŠIMÁK, Ladislav. *Manažment rizík.* [online]. 2006, cit. [2023-01-29]. Dostupné na : http://fbiw.uniza.sk/kkm/old/publikacie/mn_rizik.pdf

ŠKVRNDA, František. Vybrané sociologické aspekty bezpečnostných rizík: Príspevok do diskusie o chápaní pojmu. In *Medzinárodné vzťahy*. 2002, roč. 37, č. 2

ŠKVRNDA, František - PAWERA, René - WEISS Peter. *Medzinárodná bezpečnosť*. 1. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 2008. 134 s. ISBN 978-80-225-2527-5.

ŠPAŇÁR, Július. *Latinsko-slovenský slovník a Slovensko-latinský slovník*. 2. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1969. s. 396.

ŠTEFANČÍK, Radoslav – LENČ, Jozef , eds. *Migračná politika národných štátov*. Trnava: Slovenská spoločnosť pre regionálnu politiku, 2011. 241 s. ISBN 978-80-969043-3-4.

ŠTEFANČÍK, Radoslav – LENČ, Jozef. *Mladí migranti v slovenskej spoločnosti : medzinárodná migrácia, moslimovia, štát a verejná mienka*. Brno: Tribun EU, 2012. 244 s. ISBN 978-80-263-0311-4.

ÚRAD HRANIČNEJ A CUDZINECKEJ POLÍCIE PREZÍDIA POLICAJNÉHO ZBORU. *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2022.* [online]. 2022, cit. [2023-02-27]. Dostupné na : https://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocenky/rok_2022/2022-rocenka-UHCP-SK.pdf

ÚSTREDIE PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY. *Zamestnávanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2022.* [online] 2022, cit. [2023-02-27]. Dostupné na : https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2022.html?page_id=1156941

VAŠEČKA, Michal. *Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácií v Slovenskej republike*. Bratislava : IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009. 137 s. ISBN 978-92-79-03340-7.

WOHLFELD, Monika. Is migration a security issue? [online] In O. Grech, & M. Wohlfeld (eds.) : *Migration in the Mediterranean : human rights, security and development perspectives*, University of Malta, 2014, s. 61-77. cit. [2023-02-01] Dostupné na : https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/21715/1/Chapter_6.pdf

ZDÚT, Matúš. *Kontroly na českých hraniciach sa tak skoro neskončia, migračná vlna je u nás omnoho väčšia ako v roku 2015*. [online] Denník N. 2022, cit. [2023-02-28]. Dostupné na : <https://dennikn.sk/3103302/kontroly-na-ceskych-hraniciach-sa-tak-skoro-neskoncia-migracna-vlna-je-u-nas-omnoho-vacsia-ako-v-roku-2015/?ref=mwat>

Prílohy

Príloha č.1 – Tabuľka priemerných hodnôt podľa pohlavia

Pohlavie	Zvýšenie kriminality	Cudzinec zo Srbska	Cudzinec zo Španielska	Cudzinec z moslimskej krajiny	Cudzinec z Ukrajiny	Cudzinec tmavej pleti	Rozdielne náboženstvo	Strata pracovného miesta	Zníženie mzdy	Nákaza infekčnými chorobami	Zmena kultúrnej identity	Degradácia obytných areálov
Muž	5,333	3,222	1,648	5,019	3,463	4,389	3,648	3,389	2,852	3,898	3,611	4,185
Žena	5,831	3,593	1,831	5,169	4,000	4,475	4,034	4,000	3,525	4,037	4,559	5,000

Zdroj : vlastné spracovanie

Príloha č. 2 – Tabuľka priemerných hodnôt podľa vekových kategórií

Veková kategória	Zvýšenie kriminality	Cudzinec zo Srbska	Cudzinec zo Španielska	Cudzinec z moslimskej krajiny	Cudzinec z Ukrajiny	Cudzinec tmavej pleti	Rozdielne náboženstvo	Strata pracovného miesta	Zníženie mzd	Nákaza infekčnými chorobami	Zmena kultúrnej identity	Degradácia obytých areálov
<18	3,778	1,556	0,222	4,444	1,667	3,556	2,667	1,556	0,667	2,111	1,889	2,778
18 - 25	5,231	2,981	1,500	4,019	2,788	2,962	3,019	3,096	2,731	3,442	3,519	4,154
26 - 35	5,550	3,500	1,250	4,550	3,850	4,350	3,600	3,350	2,900	3,900	3,000	4,450
36 - 45	5,600	3,500	1,900	6,300	4,500	5,900	4,200	5,000	3,900	4,300	5,200	4,900
46 - 55	7,000	5,063	3,063	7,875	6,063	7,563	6,250	5,813	5,500	5,750	6,688	6,500
55 >	6,375	4,375	3,000	6,875	5,625	6,375	5,750	4,875	4,000	5,125	6,250	5,625

Zdroj : vlastné spracovanie

Príloha č. 3 – Tabuľka priemerných hodnôt podľa krajov

Kraje	Zvýšenie kriminality	Cudzinec zo Srbska	Cudzinec zo Španielska	Cudzinec z moslimskej krajiny	Cudzinec z Ukrajiny	Cudzinec tmavej pleti	Rozdielne náboženstvo	Strata pracovného miesta	Zníženie mzdy	Nákaza infekčnými chorobami	Zmena kulturnej identity	Degradácia obytných areálov
BA	4.417	2.333	0.958	3.958	2.625	2.875	2.167	2.167	1.833	2.833	2.125	3.167
KE	5.108	2.946	1.243	4.027	2.162	2.730	3.027	2.405	1.595	3.162	3.216	3.973
BB	6.583	4.417	3.000	6.333	5.917	6.417	4.917	5.167	5.417	5.250	5.417	5.833
PO	7.091	5.182	2.636	7.455	6.273	7.182	6.000	6.455	6.273	5.545	6.545	6.818
NR	5.444	3.556	1.778	5.333	3.556	4.889	4.667	4.889	4.667	4.556	5.222	5.222
TT	5.125	2.750	1.375	4.250	3.375	4.250	3.625	3.125	2.500	3.875	3.250	3.875
TN	6.286	3.714	2.429	6.857	5.571	6.571	5.000	5.286	4.571	4.714	5.857	5.286
ZA	7.143	5.000	2.714	7.429	6.143	7.714	6.571	6.286	4.857	5.429	6.857	6.429

Zdroj : vlastné spracovanie

Príloha č. 4 – Tabuľka priemerných hodnôt podľa typov sídiel

Typ sídla	Zvýšenie kriminality	Cudzinec zo Srbska	Cudzinec zo Španielska	Cudzinec z moslimskej krajiny	Cudzinec z Ukrajiny	Cudzinec tmavej pleti	Rozdielne náboženstvo	Strata pracovného miesta	Zníženie mzdy	Nákaza infekčnými chorobami	Zmena kulturnej identity	Degradácia obytných areálov
Mesto nad 100 000 obyvateľov	4.647	2.490	1.059	3.706	2.137	2.451	2.529	2.196	1.471	2.902	2.667	3.412
Mesto	5.583	3.639	1.778	5.500	3.972	5.167	3.750	4.111	3.750	3.833	4.278	4.556
Obec	7.071	4.714	2.821	7.036	6.143	6.893	6.321	5.857	5.536	5.929	6.393	6.786

Zdroj : vlastné spracovanie